

ÚZEMNĚ ANALYTICKÉ PODKLADY ORP LIBEREC

ROZBOR

UDRŽITELNÉHO ROZVOJE ÚZEMÍ

AKTUALIZACE 2010

PRVNÍ ÚAP ORP LIBEREC BYLY SPOLUFINANCOVÁNY EVROPSKOU UNÍÍ
Z DOTAČNÍHO TITULU - IOP 5.3A

EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
ŠANCE PRO VÁŠ ROZVOJ

POŘIZOVATEL:

Magistrát města Liberec, Náměstí Dr. E. Beneše 1, 460 59 Liberec

ZPRACOVATEL:

Odbor Stavební úřad v Liberci, Oddělení územního plánování,
jako příslušný Úřad územního plánování pro ORP Liberec

Mgr. Jan Jaksch – vedoucí kolektivu, grafická a textová část

Ing. Marek Veselý – grafická a textová část

Radim Stanka – spolupráce na textové části

Adam Lenert – spolupráce na textové části, technická podpora

ODBORNÁ SPOLUPRÁCE:

Odbor Strategie a územní koncepce, Statutární město Liberec

Ing. Zuzana Hepnerová – záměry a problémy města Liberec

Ing. Lubor Franců – záměry a problémy města Liberec

Technická univerzita v Liberci, Fakulta Ekonomická,

Katedra podnikové ekonomiky, Studenstká 2, Liberec

Doc. Ing. Miroslav Žižka, Ph.D., Ing. Petra Rydvalova, Ph.D. –

Ekonomický pilíř pro správní obvod ORP Liberec

Technická univerzita v Liberci, Fakulta Přírodovědné-humanitní a pedagogická,

Katedra geografie, Voroněžská 13, Liberec

Prof. RNDr. Hubert Hilbert, CSc., RNDr. Jiří Šmída PhD, –

Environmentální hodnocení obcí ORP Liberec

OBSAH:

A	ÚVOD	4
A.1	Východiska ke zpracování RURÚ	4
A.2	Postup zpracování.....	4
B	EKONOMICKÝ PILÍŘ	7
B.1	Hodnocení ekonomického potenciálu obcí ORP Liberec	7
B.2	Souhrnná SWOT analýza za ekonomický pilíř (hospodářský rozvoj území)	10
B.3	Kartogramy.....	12
B.4	Závěry a doporučení	14
C	SOCIÁLNÍ PILÍŘ	15
C.1	Hodnocení soudržnosti společenství obyvatel obcí ORP Liberec	15
C.2	Souhrnná SWOT analýza za sociální pilíř (soudržnost společenství obyvatel území).....	16
C.3	Kartogramy.....	18
C.4	Závěry a doporučení	20
D	ENVIRONMENTÁLNÍ PILÍŘ	21
D.1	Hodnocení kvality životního prostředí obcí ORP Liberec	21
D.2	Souhrnná SWOT analýza za environmentální pilíř (příznivé životní prostředí) ...	23
D.3	Kartogramy a kartodiagramy	25
D.4	Závěry a doporučení	27
E	VYHODNOCENÍ VYVÁŽENOSTI VZTAHU ÚZEMNÍCH PODMÍNEK PRO PŘÍZNIVÉ ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ PRO HOSPODÁŘSKÝ ROZVOJ A PRO SOUDRŽNOST SPOLEČENSTVÍ OBYVATEL	28
E.1	Hodnocení vyváženosti	28
E.2	Grafické vyjádření	30
F	PROBLÉMY K ŘEŠENÍ V ÚPD	32
F.1	Problémy v území.....	32
F.2	Střety záměrů na provedení změn v území.....	39
F.3	Rizika v území	40
F.4	Závady v území	40

A ÚVOD

A.1 Východiska ke zpracování RURÚ

Součástí ÚAP je rozbor udržitelného rozvoje území (dále jen „RURÚ“). Vyhláška č. 500/2006 Sb., která obsah ÚAP blíže specifikuje v ustanovení § 4 a § 5, upravuje rámce pro provádění zmíněných rozborů udržitelného rozvoje území. Z ustanovení § 4 odst. 1 vyhlášky č. 500/2006 Sb. vyplývá, že samotnému rozboru udržitelného rozvoje území předchází vypracování podkladů pro rozbor udržitelného rozvoje území.

Při zpracování RURÚ byly zohledněny tyto 2 dokumenty:

- „*Metodické sdělení odboru územního plánování MMR k aktualizaci územně analytických podkladů, části „Rozbor udržitelného rozvoje území“ (dále jen „sdělení“)*
- „*Metodická pomůcka k aktualizaci rozboru udržitelného rozvoje území v ÚAP obcí, zveřejněná 18.12.2009 (dále jen „Metodika“)*“.

Pro zpracování RURÚ byla zvolena faktorová analýza. Vzhledem k tomu, že vyhodnocení pilířů RURÚ a jejich vzájemné interakce je obecně bráno jako expertní činnost, byly k hodnocení vyzváni externí odborníci z akademických kruhů.

- Ekonomický pilíř – Ekonomická fakulta TUL Liberec, Katedra podnikové ekonomiky
- Environmentální pilíř – Fakulty přírodovědně-humanitní a pedagogická TUL Liberec, Katedra geografie
- Sociální pilíř – samostatné zpracování

Při zpracování byla dále využita metoda výběru nejdůležitějších výroků SWOT analýzy za jednotlivá témata do celkové SWOT analýzy za jednotlivé pilíře, použitá při prvním pořízení ÚAP SO ORP Liberec.

Z metodiky a sdělení byly převzaty pouze postupy a doporučení s kterými se jako zpracovatelé ztotožňujeme. Jde především o tyto výroky:

- základní hodnocenou jednotkou je obec
- výsledné hodnocení RURÚ je odborným úsudkem pořizovatele. Jako důležitý podklad bylo využito expertní hodnocení obcí v jednotlivých pilířích RURÚ, které bylo následně interpretováno do souhrnného výstupu.
- zásadní je provázanost mezi PRURÚ a RURÚ, která je zajištěna společnou SWOT analýzou a provázanost mezi vyhodnocením vyváženosti vztahu územních podmínek a definováním problémů k řešení v ÚPD, čemuž byl podřízen postup vyhodnocení

Tvorba kartogramů byla upravena tak, aby odpovídala kartografickým zásadám a grafické vyjádření lépe vystihovalo různorodost území. Předložená pomůcka v tomto směru byla nekvalitní z pohledu kartografie dokonce chybná.

A.2 Postup zpracování

Při zpracování RURÚ bylo postupováno v těchto krocích:

1. Expertní hodnocení ekonomického a environmentálního pilíře obcí SO ORP Liberec.
2. Zařazení nejdůležitějších výroků SWOT analýzy do 3 pilířů RURÚ.
3. Tvorba souhrnných kartogramů za jednotlivé pilíře.
4. Slovní hodnocení jednotlivých pilířů včetně závěrů a doporučení k řešení.
5. Syntéza 3 kartogramů do výsledného kartogramu hodnocení vyváženosti vztahu územních podmínek a slovní hodnocení tohoto vztahu.
6. Definice problémů vycházející ze SWOT, dotazníkového šetření a vyhodnocení RURÚ.

Podrobněji k jednotlivým bodům.

Expertní hodnocení, tedy metoda a postup vyhodnocení je popsáno v kapitolách jednotlivých pilířů, výstupy pak také v přílohách (část G). K hodnocení environmentálního pilíře lze jen podotknout, že se jedná o novou, poprvé testovanou metodu, která bude s odborníky katedry geografie TUL dále rozvíjena a testována. Metoda vyhodnocení ekonomického pilíře již byla použita při řešení ÚAP dalších ORP a lze ji považovat za stabilizovanou. Problémem zde naopak je neaktuálnost některých vstupních údajů.

Při výběru a zařazení jednotlivých výroků z 15 témat PRURÚ do 3 pilířů RURÚ bylo postupováno následovně.

Každému tématu byla přisouzena váha v intervalu 1-3, podle toho jaký má vliv na jednotlivé pilíře (viz tab. A.2.1). Každý výrok byl následně ohodnocen ve 3 bodové škále podle významu, resp. dopadu na velikost území:

- 1 – lokální význam (jedna či několik obcí)
- 2 – regionální význam (celé ORP, nebo jeho velká část)
- 3 – nadregionální význam (překračuje hranice ORP, kraje)

Tab A.2.1: Váhy příslušnosti témat k jednotlivým pilířům

č. tématu	název tématu	A	B	C
		Příznivé životní prostředí	Hospodářský rozvoj	Soudržnost společenství obyvatel území
1	Struktura osídlení a využití území	2	3	3
2	Hospodářská základna	1	3	2
3	Dopravní infrastruktura	1	3	2
4	Technická infrastruktura - vodní hospodářství	3	3	2
5	Technická infrastruktura - energetika	2	3	2
6	(Socio)demografické podmínky	1	2	3
7	Bydlení a bytový fond	1	2	3
8	Veřejná občanská vybavenost	1	2	3
9	Sport a rekreace	2	2	3
10	Kulturní a urbanistické hodnoty území	1	1	3
11	Geologie a geomorfologie	3	2	1
12	Hydrologie a klimatologie	3	2	1
13	Půdní fond	3	2	1
14	Kvalita životního prostředí	3	1	2
15	Ochrana přírody a krajiny	3	2	1

Vysvětlivky: 1 - malý nebo nevýznamný vliv tématu na pilíř

2 - významnější vliv tématu na pilíř

3 - dominantní vliv tématu na pilíř

Váha jednotlivých výroků s váhou příslušnosti k tématu byla následně násobena do celkové váhy za jednotlivé pilíře. Do výsledné SWOT analýzy byly odfiltrovány pouze výroky s celkovou hodnotou 6 a vyšší a následně seřazeny podle významu a příslušnosti k danému tématu.

Kartogramy a kartodiagramy byly zpracovány z faktorových analýz pro jednotlivé pilíře. Postup zpracování souhrnných tematických map za 3 pilíře RURÚ i syntetické mapy za 3 pilíře dohromady, je popsán v příslušných kapitolách. Při hodnocení pilířů byla použita 5 stupňová škála, které lépe vystihuje heterogenitu území:

- -2 – slabý
- -1 podprůměrný
- 0 – průměrný
- +1 – nadprůměrný
- +2 – silný

Pro výsledný kartogram byla použita pouze 3 bodová škála, proto aby byly zvýrazněny obce slabé, které se potýkají alespoň ve 2 pilířích s problémy. Disproporce mezi pilíři jsou pak zobrazeny diagramem.

Při grafickém zpracování kartogramů byla dodržena kartografická zásada použití studených barev pro negativní jevy a teplých barev pro pozitivní jevy.

Slovní hodnocení jednotlivých pilířů bylo ve 2 případech převzato z výstupů expertního hodnocení. V případě sociálního pilíře vycházelo striktně ze SWOT analýzy. Závěry ze SWOT analýzy se nicméně promítají do všech pilířů a to ve formě závěrů a doporučení, které jsou na konci každé kapitoly. Tyto závěry zároveň

slouží jako můstek mezi SWOT analýzou a problémy k řešení v ÚPD, které jsou podrobně popsány v kapitole F.

Kromě problémů definovaných ve SWOT analýze jsou důležité též závady a rizika určená v platné ÚPD a doplňujících průzkumech a rozborech při tvorbě nových ÚP obcí. Jako významný doplněk, který není zcela v souladu se závěry RURÚ vidíme problémy definované starosty jednotlivých obcí zjištěné v rámci dotazníkového šetření. Problémy a hrozby vyplývající z vyhodnocení vyváženosti vztahu územních podmínek jsou uvedeny jen namátkově v textu tohoto vyhodnocení. V provázanosti mezi závěry vyhodnocení a definováním problémů k řešení v ÚPD zůstaly ještě rezervy.

B EKONOMICKÝ PILÍŘ

B.1 Hodnocení ekonomického potenciálu obcí ORP Liberec

Metodika hodnocení ekonomického potenciálu obcí SO ORP Liberec

Sledované jevy a jejich analýzy pro hodnocení ekonomického pilíře jsou evaluovány nejprve na úrovni jednotlivých obcí a na závěr se zjištění promítnou do hodnocení ekonomického pilíře celé ORP (obce s rozšířenou působností).

Zdroj dat pro hodnocení ekonomického potenciálu

- Údaje Českého statistického úřadu, 7 ukazatelů ze SBDL 2001, 19 ukazatelů aktuálních za období 2001 až 2006.
- Databáze Hospodářské (Ekonomické) fakulty Technické univerzity v Liberci hodnotící dynamiku hospodářského rozvoje obcí (dostupná na <http://vyzkum.hf.tul.cz>).
- Výsledky dotazníkového průzkumu z 1.čtvrtletí roku 2010. Dotazníky byly zaměřeny na zjištění stavu v oblasti charakteristiky obce, občanského vybavení, dostupnosti úřadů, výrobní a zemědělské činnosti v obci, inženýrských sítí a odpadového hospodářství, rozvojových programů a plánů obce, a to formou otevřených otázek.
- Databáze brownfields Libereckého kraje, kterou zpracoval tým Hospodářské (Ekonomické) fakulty TUL.

Sledované jevy v rámci analýzy ekonomického potenciálu:

- Rozloha a počet obyvatel (úroveň obec), zdroj: data ČSÚ;
- Míra registrované nezaměstnanosti k 31. 12. v letech 2000 až 2009 v % (úroveň obec), zdroje: data ČSÚ, MPSV;
- Ekonomická aktivita v obci, zdroje: data z dotazníkového průzkumu ORP Liberec a databáze Ministerstva financí ARES (úroveň obec, 2010);
  - o Přehled firem v obci s největším počtem zaměstnanců či vyznačenou důležitostí ze strany samosprávy obce, zdroje: data z dotazníkového průzkumu a databáze Ministerstva financí ARES (2010). Důležitým kritériem výběru firem bylo vedle počtu zaměstnanců sídlo firmy v analyzované obci ve vazbě na daňovou výtežnost do rozpočtu obce;
  - o Struktura odvětví v obci dle počtu zaměstnanců, zdroje: data z ČSÚ – SLDB 2001;
  - o Vývoj počtu podnikatelů FO nezapsaných v obchodním rejstříku v obci - aktuální stav k 16. 4. 2010 a vývoj v letech 2001 – 2006, zdroj: ČSÚ;
  - o Vyjíždka za prací, zdroj: data z dotazníkového průzkumu (2010);
  - o Opuštěné objekty (brownfields), zdroj: data z dotazníkového průzkumu (2010); databáze brownfields Libereckého kraje, kterou zpracoval tým Hospodářské (Ekonomické) fakulty TUL.

Hodnocení ekonomického potenciálu obcí

Hodnocení ekonomického potenciálu SO ORP Liberec bylo provedeno pro každou obec. Výstupy analýz jednotlivých obcí byly následně agregovány za celé území SO ORP Liberec.

Potenciál rozvoje obcí (data sledována za období 2001 – 2006) byl hodnocen na základě metodiky zpracované na Hospodářské (Ekonomické) fakultě Technické univerzity v Liberci v rámci projektu Ministerstva pro místní rozvoj č. WD-30-07-1 „Inovační přístup k řešení disparit na úrovni regionů“.

- Dle této metodiky bylo stanoveno pořadí obce v rámci České republiky dle osmi významných faktorů. Jedná se o vícerozměrnou analýzu, která srovnává pořadí konkrétní obce s pořadím poslední obce, která ještě nemá problémy v daném faktoru. Tento stav byl charakterizován jako hranice dynamiky rozvoje. Na základě porovnání faktoru každé obce vůči stanovené hranici dynamiky rozvoje pak byla stanovena nízká či přijatelná dynamika rozvoje obce.
- Potenciál hospodářského rozvoje v obci je znázorněn kartogramy, které představují slabé a silné stránky rozvoje obce v následujících faktorech:
  - o Faktor F1 NEZAMĚSTNANOST (odráží zejména ukazatele míra registrované nezaměstnanosti, míra dlouhodobé nezaměstnanosti a míra tlaku na pracovní místa);
  - o Faktor F2 ATRAKTIVITA MÍSTA BYDLENÍ (zahrnuje zejména charakteristiky přirozeného a migračního přírůstku či úbytku obyvatel obce, index vývoje počtu obyvatel a intenzitu bytové výstavby);
  - o Faktor F3 OSÍDLENÍ (ovlivněn především hustotou osídlení, zaměstnaností v primárním a terciárním sektoru ekonomiky a vzdělaností obyvatelstva);

- Faktor F4 VĚKOVÁ STRUKTURA (naplněn významně ukazateli průměrného věku obyvatele obce, indexem stáří, indexem ekonomického zatížení a nepřímo úměrně podílem ekonomicky aktivního obyvatelstva na celkovém počtu obyvatel obce);
- Faktor F5 OBČANSKÁ VYBAVENOST (ovlivněn především ukazateli počet základních škol a počet zdravotnických zařízení na 1000 obyvatel obce);
- Faktor F6 STRUKTURA EKONOMIKY (odráží strukturu zaměstnanosti obyvatelstva v terciárním a sekundárním sektoru národního hospodářství);
- Faktor F7 UDRŽITELNÝ ROZVOJ PROSTŘEDÍ (naplněn nejvýznamněji koeficientem ekologické stability a relativním počtem podnikatelů);
- Faktor F8 EKONOMICKÁ AKTIVITA (zahrnuje zejména relativní počet pracovních příležitostí a daňovou výtěžnost obce).

Přijatelná dynamika obce ve sledovaném faktoru je taková, která je vyšší nebo rovna hranici dynamiky faktoru.

Nízká dynamika obce ve sledovaném faktoru je taková, která je nižší než hranice dynamiky faktoru.

Hranice dynamiky rozvoje ČR udává vzestupné pořadí obce, která jako **první** nemá významné problémy ve sledovaném faktoru (1. obec má nejhorší hodnocení a 6 240. obec má nejlepší hodnocení daného faktoru v ČR).

Tab. B.1.1: Srovnání dynamiky hospodářského rozvoje obcí v SO ORP Liberec

Faktor	Hranice dynamiky rozvoje v rámci ČR	Podíl obcí s nízkou dynamikou rozvoje v %
F1 (nezaměstnanost)	2581	46
F2 (atraktivita místa bydlení)	3865	43
F3 (osídlení)	3153	32
F4 (věková struktura)	2677	21
F5 (občanská vybavenost)	3183	57
F6 (struktura ekonomiky)	3113	61
F7 (udržitelný rozvoj prostředí)	2835	0
F8 (ekonomická aktivita)	3664	32

Pozn.:

Přijatelná dynamika obce ve sledovaném faktoru $F \geq$ hranici dynamiky faktoru.

Nízká dynamika obce ve sledovaném faktoru $F <$ hranici dynamiky faktoru.

Hranice dynamiky rozvoje ČR udává vzestupné pořadí obce, která jako **první** nemá významné problémy ve sledovaném faktoru (1. obec má nejhorší hodnocení a 6 240. obec má nejlepší hodnocení daného faktoru v ČR).

Z hodnocení jednotlivých faktorů lze učinit následující závěry (viz tab. B.1.1)

Nejhůře hodnocenými faktory jsou F5 – občanská vybavenost a F6 – struktura ekonomiky. Ve faktoru F5 – občanská vybavenost se promítá především vysoký podíl malých obcí, kde se nenacházejí základní školská ani zdravotnická zařízení.

Faktor F6 – struktura ekonomiky je ovlivněn vysokou závislostí zaměstnanosti na zpracovatelském průmyslu a v některých případech i na zemědělství (týká se zejména malých obcí v Podještědí). Podíl služeb na celkové zaměstnanosti je podprůměrný, což zvyšuje zranitelnost správního obvodu ORP v případě hospodářských potíží.

Ostatní faktory lze hodnotit příznivě. Nezaměstnanost nepředstavuje z dlouhodobého hlediska pro SO ORP jako celek významný ekonomický ani sociální problém. Nadprůměrná nezaměstnanost se vyskytuje ve dvou sektorech SO ORP – jednak v tzv. Podještědí (Jablonné v Podještědí, Křižany, Osečná, Proseč pod Ještědem, Všelibice, Zdislava) a dále na Hrádecko-Chrastavsku (užívaný termín) (Hrádek nad Nisou, Chrastava, Rynoltice, Nová Ves, Oldřichov v Hájích) a obcí Jeřmanice a Dlouhý Most. Při hodnocení nezaměstnanosti je nutno vzít v úvahu významné zhoršení situace v roce 2009, ke kterému došlo v důsledku hospodářské recese. V souvislosti s hospodářským oživením v roce 2010 lze však předpokládat postupné zlepšení zaměstnanosti.

Nízká atraktivita bydlení v některých obcích je ovlivněna především bytovou výstavbou. Nízká intenzita bytové výstavby se vyskytuje opět především v Podještědí (Český Dub, Hlavice, Jablonné v Podještědí, Janovice v Podještědí, Janův Důl, Křižany, Proseč pod Ještědem, Všelibice) a na Hrádecko-Chrastavsku (Hrádek nad Nisou, Chrastava, Rynoltice).

Faktor osídlení byl nepříznivě hodnocen v necelé třetině obcí SO ORP. Hlavním problémem těchto obcí je postupný úbytek obyvatelstva. Prakticky všechny problémové obce se nacházejí v Podještědí (Bílá, Cetenov, Hlavice, Janovice v Podještědí, Křižany, Všelibice, Zdislava). Výjimkou jsou pouze obce Jeřmanice

a Šimonovice, které se nacházejí severně, a kromě toho lze v těchto dvou obcích očekávat výrazné zlepšení situace. V obou obcích se v současnosti rozvíjí bytová výstavba, která bude mít pozitivní vliv na počet obyvatel.

Věková struktura jako celek nepředstavuje pro SO ORP výrazný problém. Počet obyvatel v předproduktivním věku je vyšší než počet obyvatel v poproduktivním věku. Problémy se vyskytují pouze v některých obcích v Podještědí (Cetenov, Český Dub, Hlavice, Proseč pod Ještědem, Světlá pod Ještědem a Zdislava).

Udržitelný rozvoj prostředí byl ve všech obcích hodnocen pozitivně. V tomto faktoru se odráží zejména podíl pozitivně a negativně využívaných ploch. V obcích SO ORP převažuje využití půdy ve formě lesní půdy a trvalých travních porostů, podíl orné půdy postupně klesá.

Ekonomická aktivita byla hodnocena negativně v necelé třetině obcí. Jedná se zejména o malé obce, kde je nedostatek pracovních příležitostí (Bílý Kostel nad Nisou, Dlouhý Most, Hlavice, Jeřmanice, Kryštofovo Údolí, Mníšek, Nová Ves, Světlá pod Ještědem a Zdislava).

Více viz obr. 1 až 8 (kartogramy znázorňující obce s nízkou či přijatelnou dynamikou daného faktoru) a 9 až 17 (sloupcové grafy vyjadřující sílu či slabost faktoru v každé obci ORP Liberec).

B.2 Souhrnná SWOT analýza za ekonomický pilíř (hospodářský rozvoj území)

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
Polovina obcí ORP Liberec spadá do rozvojových oblastí, os, nebo specifické oblasti republikového významu	Technicky nevyhovující, nebo neexistující dopravní a technická infrastruktura obcí (vodovody, kanalizace, místní komunikace)
Liberec jako dominantní centrum osídlení	Odvětvová struktura ekonomiky (vysoký podíl zpracovatelského průmyslu, v některých obcích i zemědělství)
Liberec jako přirozené hospodářské centrum oblasti a jako hlavní zdroj pracovních příležitostí pro okolní obce ORP.	Špatná dopravní dostupnost obcí v Podještědí bez železničního a hlavního silničního spojení (Světlá p.J., Proseč p.J., Janův Důl, Osečná)
Relativně nízká nezaměstnanost a současně kladné saldo migrace a intenzita bytové výstavby v rozvojové oblasti OB7 – Liberec a okolí	Vysoký podíl malých obcí – ekonomická náročnost na budování a provoz veřejné infrastruktury.
Velká část území je dobře napojena na hlavní republikový dopravní systém (silnice R35, I/35 a I/13, železnice 030 a 086)	Nadprůměrná nezaměstnanost v obcích v oblasti Podještědí
Ještěd jako centrum vysílačů RR spojů a základnových MW stanic	Nízká intenzita bytové výstavby v obcích mimo Liberec
Dobrá dopravní dostupnost center osídlení mikroregionálního významu a ostatních obcí	Nepříznivá vzdělanostní struktura obyvatelstva ve všech obcích kromě Stráže nad Nisou a Liberce
Dobře dostupná občanská vybavenost (MŠ, ZŠ, VŠ, zdravotnická zařízení, nemocnice) v Liberci	Vysoký podíl nevyužívaných výrobních areálů (brownfields) – pozůstatek dříve významné textilní výroby (Liberec, Chrastava, Hrádek nad Nisou)
Vysoká ekonomická aktivita, rozvinutý průmysl a služby v liberecké aglomeraci, Chrastavě a Hrádku nad Nisou	Nehomogenní a závadná silniční síť II. a III. tříd zejména v průjezdných úsecích obcí
Tradiční a poměrně produktivní zemědělská výroba v JZ části řešeného území	Nevyhovující stav železniční sítě na území ORP – nevyhovující technické parametry, chybí elektrifikace
Řada atraktivit cestovního ruchu a sportu s širokou nabídkou ubytovacích kapacit (Liberec a podhůří Jizerských a Lužických hor)	Nevyhovující dopravní spojení z Hrádku nad Nisou jihozápadním směrem
Příznivá věková struktura obyvatelstva	Vysoký podíl malých obcí bez veřejné kanalizace a ČOV.
Poměrně vysoká hustota silniční sítě II. a III. tříd. a stabilizovaných železničních tratí	Technicky nevyhovující vodovodní řady značného stáří (Zdislava, Rynoltice, centra měst: Liberec, Český Dub, Hodkovice n.M.)
Rozvinutý systém veřejné osobní dopravy v místním i regionálním dosahu.	Distribuční síť VN pro rozvod elektrické energie je na většině zemí provedena vrchním vedením.
Připojení nejvýznamnějších průmyslových podniků na železniční síť. (Liberec)	Nízký podíl výroby elektřiny v ORP Liberec
Území je zabezpečeno leteckou záchrannou službou (heliport - Liberec)	Vysoký podíl využití pevných paliv pro vytápění.
Průběžně aktualizovaný program rozvoje vodovodů a kanalizací Libereckého kraje.	Přístup k zemnímu plynu má pouze cca 50% obyvatelstva
Kvalitní a vydatné podzemní zdroje pitné vody (Dolánky, Libič, Machnín), rozmístěné po celém řešeném území	
Veřejná kanalizace s ČOV ve větších obcích a městech SO ORP Liberec; 76% obyvatel připojeno na veřejnou kanalizaci	
Systém veřejné vodovodní sítě dostupný ve všech obcích	
Celé území je plně elektrifikováno hustou sítí vedení VN a NN.	
Všechna větší sídla jsou plynofikována	

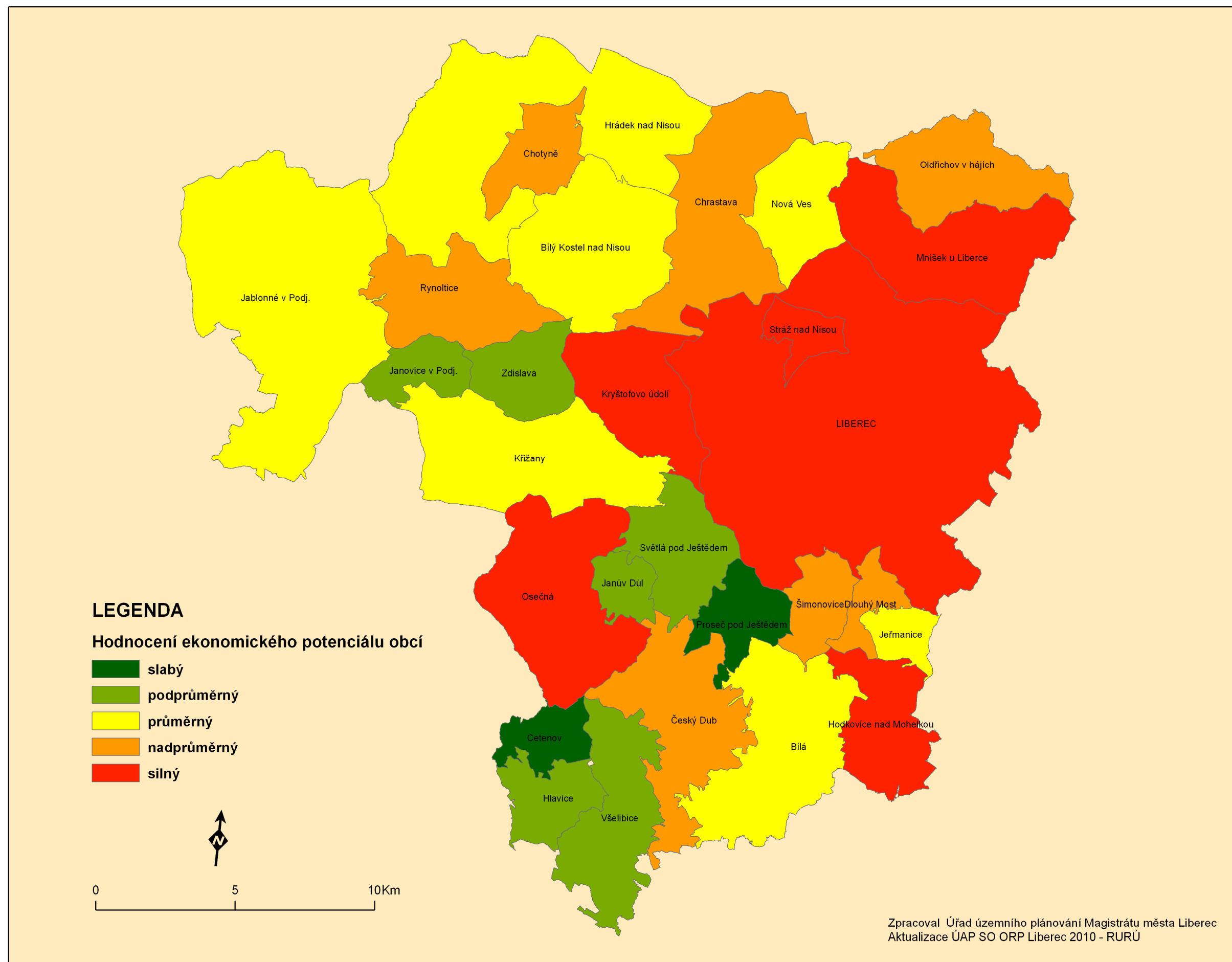
PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
Využití dotačních titulů směřovaných přednostně do rozvojových oblastí a os	Úpadek veřejné dopravy a narušení vazeb mezi sídly a jejich centry
Další rozvoj areálů zimních a letních sportů	Zdražování pracovní síly a nedostatek kvalifikovaných pracovníků
Vytváření podmínek pro rozvoj dalších forem cestovního ruchu (agroturistika, cykloturistika, lázeňská a kongresová turistika)	Strukturální nezaměstnanost ve vazbě na nepříznivou odvětvovou strukturu hospodářství
Zlepšení železničního napojení Liberce na železniční koridory. Vybudování 5. rychlostního železničního koridoru Praha – Liberec – D. (obce Liberec, Dlouhý Most, Jeřmanice, Šimonovice, Bílá, Hodkovice nad Mohelkou)	Vliv těžby uhlí v Polsku (Bogatynia) na vydatnost zdrojů podzemní vody (Hrádek nad Nisou)
Výstavba rychlostní silnice R35 - lepší dopravní spojení do Hradce Králové	Nedostatečná kapacita přívodního vedení VVN z TR Bezděčín do Liberecké aglomerace (Liberec, Jablonec n.N.)
Posílení přívodního řadu oblastního vodovodu ze zdroje vodárenské nádrže Machnín (Josefův Důl) pro území Hrádecko-Chrastavska.	Stoupající cena plynu a elektřiny - nárůst neekologického vytápění
Dotační zdroje z evropských fondů na dobudování kanalizací a ČOV	Omezení dopravní obslužnosti mezi obcemi ORP a centrem dojížděky za prací a do škol Libercem
Plošná regulace pevných paliv, náhrada plynem a dalšími ekologickými způsoby vytápění pomocí politiky ČR.	Postupné stárnutí obyvatelstva
Společné projekty v rámci Euroregionu Neisse – Nisa – Nysa	Hrozba zániku hospodařících subjektů z důvodů ekonomické neudržitelnosti.
využití rekreačního potenciálu obcí v přírodně chráněných územích (Oldřichov v Hájích, Mníšek, Rynoltice, Jablonné v Podještědí, Světlá pod Ještědem)	Úbytek obyvatel v malých obcích
Přestavba a regenerace opuštěných výrobních ploch na jiné funkce (např. bydlení, volnočasové aktivity)	Pomalé tempo při nápravě závad ve stavebních a provozních parametrech dopravní infrastruktury.
Rozvoj sociálního bydlení (DPS, DD) vzhledem k plošnému stárnutí obyvatel	Zvýšené znečištění toků v důsledku nedostatečného systému odkanalizování obcí.
Posilování sektoru služeb jako dalšího zdroje pracovních příležitostí	Potenciální ohrožení vodárenských a kanalizačních systémů v záplavových územích.
Udržení občanské vybavenosti v obcích, zejména školských, zdravotnických a sociálních, pro udržení zaměstnanosti kvalifikované pracovní síly.	Ohrožení spodních vod nevyhovujícími jímkami a septiky
Obchvat měst Český Dub, Osečná, Jablonné v Podještědí	Nedosažitelnost malých obcí na vybudování a správu kanalizačního systému vzhledem k ekonomické náročnosti
Podpora tramvajové dopravy a její rozvoj za podpory dotací z EU	Závislost na dodávkách elektrické energie
Homogenizační a modernizační úpravy silniční sítě I., II. a III. tříd bez enormních zásahů do území	Snižování investic do rozvoje technické infrastruktury
Modernizace železničních tratí v rámci projektu Regiotram	
Investiční záměry na rozšíření veřejných vodovodů do nezasobených částí obce, náhrada nevyhovujících vodních zdrojů	
Rekonstrukce nevyhovujících vodovodů a kanalizací společně s celkovou rekonstrukcí center měst	

B.3 Kartogramy

V rámci vyhodnocení ekonomického potenciálu obcí SO ORP Liberec byly Ekonomickou fakultou TUL zpracovány kartogramy za jednotlivé faktory (F1-F8). Kartogramy zobrazují dynamiku rozvoje obce v daném faktoru: přijatelná dynamika znamená, že obec je v daném faktoru nad pomyslnou hranicí dynamiky rozvoje všech obcí ČR. Nízká dynamika pak znamená, že obec má v daném faktoru významné problémy. Kartogramy k faktorům F1 – F8 jsou v příloze G.1 společně s diagramy znázorňující silné a slabé stránky obcí v daných faktorech (pořadí obce v žebříčku všech obcí ČR).

Úkolem zpracovatele RURÚ bylo interpretovat předložené výsledky hodnocení ekonomického pilíře z hlediska ekonomického potenciálu obcí do jedné syntetické mapy, tak jak je požadováno v metodice MMR. V úvodu je nutno říci, že takováto míra generalizace výrazně zkresluje komplexní hodnocení ekonomického potenciálu obcí rozdělené do faktorů a že výsledky je možné brát jen jako orientační. K nižší objektivitě výsledků přispívá i fakt, že na vstupu byla použita některá neaktuální statistická data (údaje jsou k dispozici jen ze SLDB 2001).

Porovnání obcí z hlediska ekonomického pilíře probíhalo v rámci SO ORP – obce tedy byly porovnávány v rámci regionu, tak aby byly zdůrazněny vzájemné rozdíly. Do syntetické mapy za ekonomický pilíř vstupovaly všechny faktory se stejnou váhou. Byly vypočítány relativní hodnoty pořadí obce v daném pilíři oproti váženému průměru pořadí všech obcí v ČR a vynásobeny koeficientem, tak aby naplňovaly interval (-2, +2). Tyto relativní hodnoty za jednotlivé faktory byly následně sečteny a zprůměrnovány. Výsledná průměrná hodnota za všechny pilíře byla interpretována do 5 stanovených kategorií (-2, -1, 0,1,2) – viz úvod.

EKONOMICKÝ PILÍŘ - HODNOCENÍ OBČÍ SO ORP LIBEREC

B.4 Závěry a doporučení

Na základě hodnocení ekonomické pilíře obcí SO ORP lze konstatovat, že území vykazuje jednu hospodářsky slabou oblast, a to Podještědí. Dílčí problémy se rovněž vyskytují i na Hrádecko-Chrastavsku, jejich intenzita je však nižší.

Hospodářsky slabá oblast zhruba kopíruje průběh Ještědského hřebene. Obce ležící jižně od tohoto hřebene vykazují ve větší míře nadprůměrnou míru nezaměstnanosti a špatný stav technické infrastruktury (vodovod, kanalizace s napojením na ČOV, plynofikace), který se odráží v nízké intenzitě bytové výstavby. Výraznou slabinou této oblasti je vzdělanostní skladba obyvatelstva, která se vyznačuje vysokým podílem obyvatel jen se základním vzděláním a se vzděláním bez maturity. Tato vzdělanostní struktura v kombinaci s nedostatkem pracovních příležitostí je příčinou zdejší vysoké míry nezaměstnanosti.

Oproti ostatním částem SO ORP je v této oblasti významnější i zaměstnanost v zemědělství, které však postupně prochází restrukturalizací a tím dochází k poklesu pracovních příležitostí v tomto odvětví.

Přirozeným hospodářským centrem oblasti je krajské město Liberec, které je hlavním zdrojem pracovních příležitostí pro ostatní obce SO ORP. Krajské město rovněž disponuje sítí školských a zdravotnických zařízení, za kterými obyvatelé okolních obcí dojíždějí. Vzdělanostní struktura obyvatel v krajském městě je výrazně lepší než v ostatních obcích SO (výjimkou je pouze Stráž nad Nisou, která má ovšem těsnou vazbu na Liberec).

Pro další rozvoj SO ORP Liberec lze doporučit zejména:

- posilování sektoru služeb, který se může stát dalším zdrojem pracovních příležitostí,
- SO ORP disponuje podmínkami zejména pro rozvoj cestovního ruchu; v okolí Liberce se jedná zejména o rozvoj letních a zimních sportů, lázeňské (Osečná – Lázně Kundratice) a kongresové turistiky (Liberec); v obcích Podještědí jsou příznivé podmínky pro rozvoj agroturistiky,
- dokončení technické infrastruktury v menších obcích; výrazným problémem je především odkanalizování obcí a napojení na ČOV; v některých obcích včetně Liberce bude muset projít rekonstrukcí i významná část vodovodního řadu,
- dokončení technické infrastruktury je podmínkou rozvoje bytové výstavby, která by měla zabránit postupnému úbytku obyvatel v menších obcích,
- vzhledem k vysoké vyjížďce ekonomicky aktivního obyvatelstva z okolních obcí za zaměstnáním do Liberce (případně také do Mladé Boleslavi) je podmínkou udržení příznivé míry nezaměstnanosti dopravní dostupnost a obslužnost těchto obcí,
- podporu vzdělanosti obyvatel; s výjimkou krajského města Liberec a Stráže nad Nisou je vzdělanostní skladba obyvatelstva nepříznivá, což zhoršuje jeho uplatnitelnost na trhu práce.

C SOCIÁLNÍ PILÍŘ

C.1 Hodnocení soudržnosti společenství obyvatel obcí ORP Liberec

Na úvod je třeba říci, že objektivní hodnocení soudržnosti obyvatel území v ORP Liberec a jeho obcích je nejméně náročné, a to z těchto důvodů:

- nejsou k dispozici ucelená a aktuální statistická data ze socioekonomické oblasti
- silné vazby, resp. velký přesah ekonomického a sociálního pilíře

Hodnocení sociálního pilíře, zvláště pak rozdělení obcí do kategorií dle postavení v daném pilíři ve formě kartogramů, může vzhledem k výše uvedenému v sobě skrývat nepřesnosti.

Ze souhrnné SWOT analýzy, do které výrazně vstupovalo dotazníkové šetření na jednotlivých obcích vyplývají tyto skutečnosti:

Řešené území jako celek vykazuje v posledních 7 letech stálý nárůst obyvatelstva, který je dotován především migrací. Společně s nadprůměrnou bytovou výstavbou lze SO ORP Liberec hodnotit jako lokalitu atraktivní pro bydlení. Kladně lze hodnotit poměrně dobrou dostupnost základní občanské vybavenosti pro všechny obce v ORP Liberec a přítomnost vyšší a specializované občanské vybavenosti v Liberci, která je ze všech obcí dostupná veřejnou dopravou. Dalším pozitivem a také příležitostí pro sociální pilíř je vysoký potenciál území pro sport a cestovní ruch, který s sebou přináší zájem sezónních uživatelů o území. Pozitivně lze hodnotit také silnou spolkovou činností obcí. Z dotazníkového šetření vyplynulo, že téměř ve všech obcích je několik spolků (dobrovolní hasiči, hudební společnosti, sportovní kluby), které pořádají tradiční i netradiční kulturní a sportovní akce

Mezi bolavá místa SO ORP Liberec bezpochyby patří velká ekonomická a tím i sociální závislostí území SO ORP Liberec na automobilovém průmyslu, který je lehce zranitelný v době ekonomických krizí a s tím vyplývající vážné důsledky pro „sociální soudržnost“. To se neprojeví pouze rychlým růstem nezaměstnanosti a s tím souvisejících „sociálních problémů“, ale i dopady na využití území, zejména území průmyslových zón, které zasahují i ostatní výrobní a nevýrobní činnosti v území. Z demografického hlediska je největším problémem vývoj věkové struktury obyvatelstva. Celorepublikový trend stárnutí populace platí v průměru i pro celé území ORP Liberec. V současnosti již nedostačující počet a kapacita zařízení sociální péče může být, vzhledem k rostoucímu počtu seniorů, do budoucna velkou hrozbou. Situace není příznivá ani v dalším demografickém ukazateli, kterým je vzdělanostní struktura obyvatel, která je až na Liberec a Stráž nad Nisou na velmi nízké úrovni.

Při detailnějším pohledu na území najdeme velké rozdíly mezi obcemi, jak je patrné z kartogramu (kap.C.3.). Obecně kladně jsou hodnoceny obce s dostatečnou občanskou vybaveností, vysokou bytovou výstavbou, pozitivním indexem vývoje počtu obyvatel a věkovou strukturou obyvatelstva a dostupností území železniční a hlavní silniční dopravou.

Naopak obce bez základní občanské vybavenosti (škola, lékař) a navíc se špatnou dopravní dostupností do center osídlení a hlavně za vyšší občanskou vybaveností jsou hodnoceny z hlediska sociálního pilíře jako slabé. Podobně jako u ekonomického pilíře jsou také z hlediska soudržnosti společenství obyvatel nejhůře hodnoceny malé obce v Podještědí (Cetenov, Všelibice, Janův Důl, Proseč pod Ještědem, Janovice v Podještědí). Hlavním důvodem je kromě výše uvedeného špatná věková a vzdělanostní struktura obyvatel a odtrženost území mimo hlavní silniční a železniční tahy. Problematika dopravní dostupnosti Podještědí, je tak poměrně zásadním faktorem ovlivňujícím jak sociální tak ekonomický pilíř.

Mezi hlavní příležitosti, které by měly přispět k zvýšení sociální stability území spatřujeme podporu rozvoje služeb sociální péče za využití dotačních titulů z EU. Výhodou v tomto směru má území spadající do rozvojové (specifické) oblasti a rozvojové osy. Dalšími příležitostmi jsou využití rekreačního potenciálu území, především v turisticky méně navštěvovaných lokalitách (Ralsko), a zlepšení kvality poskytovaných služeb. Vzhledem k tomu, že rozvojové projekty pro posílení sociálního pilíře překračují hranice jedné obce, lze jako příležitost považovat koordinaci projektů v rámci příhraniční spolupráce Euroregionu Nisa a v dalších mikroregionech (Podještědí, Hrádecko-Chrastavsko, Jizerské podhůří, Císařský kámen).

C.2 Souhrnná SWOT analýza za sociální pilíř (soudržnost společenství obyvatel území)

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
Liberec jako dominantní centrum osídlení	Disproporce územní nabídky pracovních míst a jednostranná orientace na zpracovatelský průmysl, která ovlivňuje sociální stabilitu území
Rostoucí počet trvale bydlicích obyvatel celkem: nejvyššího relativního zvýšení počtu obyvatel dosáhly v posledních 10 letech obce v suburbanizační zóně Liberce (Šimonovice, Dlouhý Most, Stráž nad Nisou)	Nedostatečný počet zařízení a služeb sociální péče
Liberec jako město nadregionálního významu pro aktivní rekreaci	Nedostatečná a finančně nezajištěná údržba nejnámější moderní národní kulturní památky hotelu Ještěd
Příležitosti pro zimní turistiku, sjezdové i běžecké lyžování	Špatná dopravní dostupnost a slabé vazby obcí v Podještědí s centrem ORP a libereckého kraje
Významný vliv sezónních uživatelů území v Liberci a okolí, v SOCO Jablonné v Podještědí a Osečná	Vysoký podíl malých obcí – ekonomická náročnost na budování a provoz veřejné infrastruktury.
Sídelní atraktivita SO ORP Liberec jako celku, ale i většiny obcí, doložená kladným saldem migrace v posledních 5 letech	Pokračující trend stárnutí bydlicích obyvatel, který je nejmarkantnější v JZ části řešeného území s nižší atraktivitou místa bydlení – Hlavice, Cetenov, Proseč pod Ještědem, Všelibice
Dostupnost center zařízení občanského vybavení veřejnou dopravou.	Nadprůměrné stáří domovního fondu a jeho zanedbanost
Relativně nadprůměrná intenzita nové bytové výstavby (Liberec a suburbální zóna)	Vysoký a rostoucí počet neobydlených bytů
Nabídka specializovaných zdravotních zařízení v Liberci.	Nízká vzdělanostní struktura obyvatelstva obcí se středním, vyšším a vysokoškolským vzděláním.
Vcelku rovnoměrně rozložená síť základních a mateřských škol.	Nedostatečná základní občanská vybavenost v malých obcích (Cetenov, Janovice v Podještědí, Zdislava)
Silná spolková činnost v obcích.	Nízká sportovní a rekreační vybavenost středisek cestovního ruchu (doprovodná infrastruktura) a nízká kvalita poskytovaných služeb
Hustá silniční síť, dobrá dostupnost center osídlení mikroregionálního významu a ostatních obcí	Nedostatek finančních prostředků na zavádění nových služeb a koordinaci rozvoje
Velkoplošná chráněná území (CHKO Jizerské hory, CHKO Lužické hory + PP Ještěd)	Nevyužití příležitostí regionu (přirozené bohatství)
Hustá síť cyklostezek a turistických tras jako kvalitní předpoklad pro rozvoj letní turistiky	Narušení urbanistické struktury venkovských sídel nevhodně umístěnými bytovými domy výrobními areály a objekty technické infrastruktury (věžové vodojemy) – např. Janovice, Všelibice, Janův Důl
Široké spektrum mezinárodní spolupráce	
Jedinečná přírodní (technická) dominantna vrcholu Ještědu a ostatní pohledové dominanty hřebenů Jizerských a Lužických hor	
Velký počet nemovitých kulturních památek z nichž nejvýznamnější národní kulturní památky se nacházejí v Liberci, Jablonném v Podještědí a Chotyni	
Zachovaná původní urbanistická struktura venkovských sídel s unikátní architekturou podstávek v SZ části SO ORP Liberec (Jablonné v Podještědí, Křižany, Zdislava, Rynoltice, Hrádek nad Nisou).	

PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
Využití dotačních titulů směřovaných přednostně do rozvojových oblastí a os	Úpadek veřejné dopravy a narušení vazeb mezi sídly a jejich centry
Výstavba nové R35 podporující lepší dostupnost rozvojové oblasti Liberec	Vyšší podíl cizinců s vízem nad 90 dnů nebo povolením k dlouhodobému pobytu, kteří do regionu přicházejí za prací, významně snižuje prostorovou stabilitu obyvatelstva v území
Migrační přitažlivost Liberecka pro stěhování z jiných okresů	Legislativně nedostatečná ošetřená regulace nové výstavby
Blízkost Německa a Polska, možnosti příhraniční spolupráce a vytváření projektů	Stárnutí obyvatelstva v příštích desetiletích bez ohledu na vývoj jednotlivých složek reprodukčního procesu
Strategická poloha na rozvojové nadregionální ose (Hradec Králové – Zittau)	Plánovaná výstavba zimních turistických center v Německu by se mohla stát velkou konkurencí Liberecka
Propagace kulturně historických hodnot obcí jako turistických cílů	Zánik místních tradic, devastace kulturních hodnot
Podpora rozvoje služeb sociální péče	Nedostatečné investice do turistické infrastruktury, odliv návštěvníků z důvodu nedostatečné kvality stravovacích a ubytovacích zařízení
Rozvoj celoživotního vzdělávání a informační gramotnosti	Zvyšující se hustota nové výstavby charakteru satelitů v okolí města Liberce
Poptávka po bydlení a bytové výstavbě vlivem příznivé věkové struktury obyvatel okolních území (Frýdlant, Česká Lípa)	Nedostatek finančních prostředků na vybudování a provoz veřejné infrastruktury v malých obcích
Změna druhého bydlení na trvalé bydlení	Rostoucí počet sociálně slabého obyvatelstva
Podpora regenerace panelových sídlišť	Konkurenční nabídka atraktivní výstavby a bydlení v okolí (Jablonec n.N., Turnov)
Podpora konverze brownfields na bydlení	Další zvyšování zátěže krajiny vlivem sezónních uživatelů území
Posílení zaměstnanosti v sektoru sociálních služeb v důsledku očekávané poptávky z důvodu stárnutí populace	Nebezpečí stagnace či úbytku trvale bydlicích obyvatel a s tím spojený úbytek služeb a základní občanské vybavenosti
Rozvíjení nových forem cestovního ruchu v turisticky méně atraktivních lokalitách	Možné střety s ochranou životního prostředí při nadměrném rozvoji cestovního ruchu (CHKO)
Využití velkého počtu neobydlených bytů pro druhé bydlení a pro rozvoj turistického ruchu a rekreace	
Bývalý vojenský prostor Ralsko jako prostor k opětovnému využití	
CHKO a přírodní parky vytvářejí dobrý potenciál pro rozvoj rekreace a cestovního ruchu	
Členství v MAS a mikroregionech jako potenciál rozvoje (Podještědí, Podještědí, Hrádecko-Chrastavsko, Jizerské podhůří, Císařský kámen)	

C.3 Kartogramy

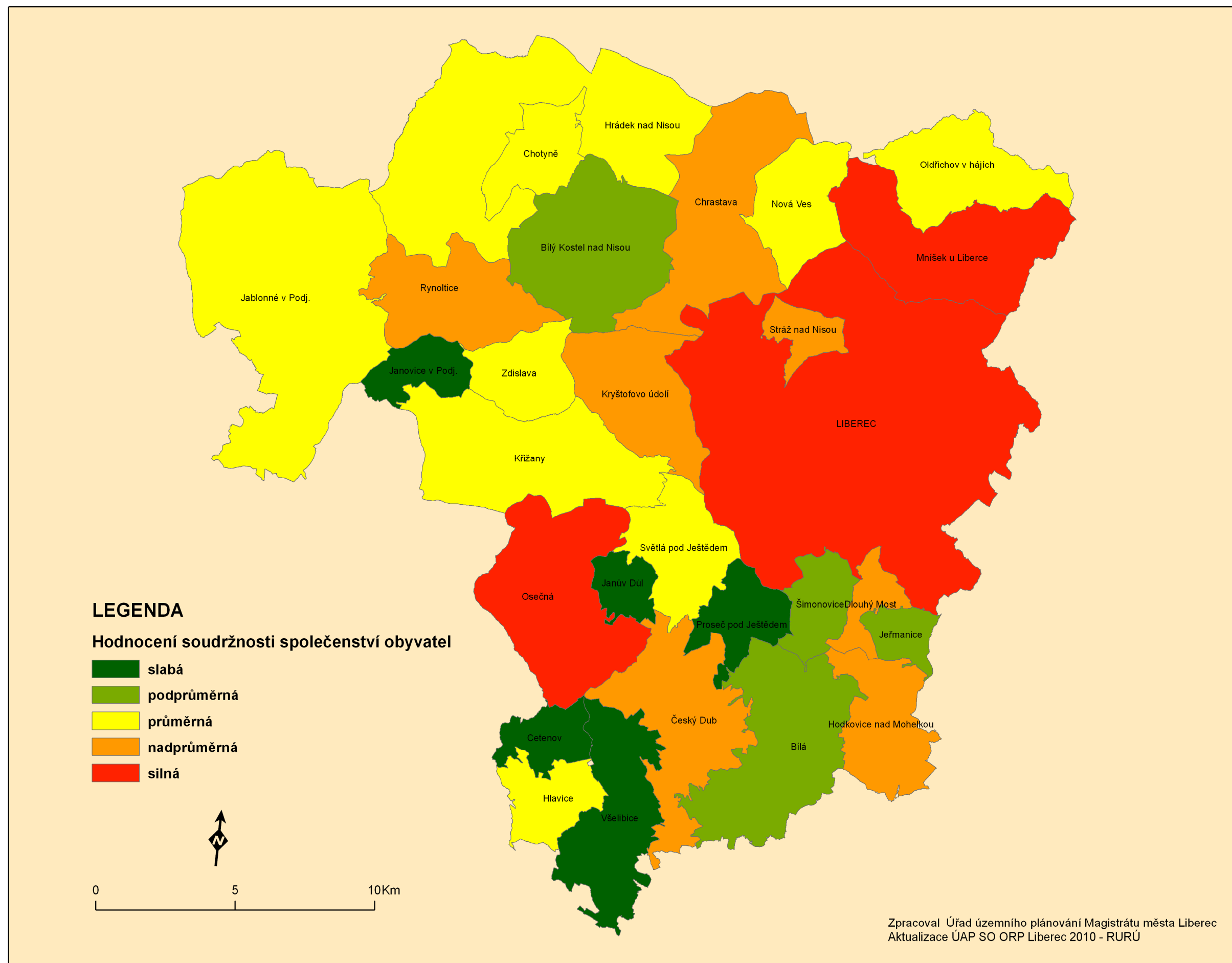
Pro hodnocení soudržnosti společenství obyvatel jednotlivých obcí ve formě kartogramu byly použity výstupy z faktorové analýzy „Ekonomického potenciálu obcí“, které sociální pilíř charakterizují (popis faktorů a metodika hodnocení v kap. B.1.):

F2 – atraktivita místa bydlení

F4 – věková struktura

F5 – občanská vybavenost

Kombinací těchto 3 faktorů, kterým byla přisouzena stejná váha, byly obce rozděleny do 5 kategorií. Do výpočtu vstupoval dále faktor dostupnosti území silniční a železniční dopravou, který korigoval zařazení obcí do příslušných kategorií u obcí, které byly na hranici 2 kategorií.

SOCIÁLNÍ PILÍŘ - HODNOCENÍ OBCÍ SO ORP LIBEREC

C.4 Závěry a doporučení

Základní charakteristika sociálního pilíře včetně jeho hodnocení je uvedena v úvodu kapitoly. Obecně lze říci, že sociální pilíř je na území SO ORP Liberec nejslabší. I zde ovšem narážíme na problém hodnocení velmi heterogenního území, které zvláště z pohledu demografie nelze považovat za reprezentativní vzorek. Různé demografické charakteristiky, spádovost obyvatel do center dojížděky, sídelní struktura a dopravní dostupnost poukazují na potřebu řešené území rozdělit do mikroregionů, které by byly následně hodnoceny samostatně.

Nicméně největší slabiny území z hlediska sociálního pilíře se tím nemění a lze za ně považovat:

- Disproporce územní nabídky pracovních míst a jednostranná orientace na zpracovatelský průmysl, která ovlivňuje sociální stabilitu území
- Nedostatečný počet zařízení a služeb sociální péče
- Nepříznivá vzdělanostní struktura obyvatelstva a trend stárnutí populace

Z hlediska dominantních hrozeb – alespoň tak, jak se jeví podle souhrnné SWOT analýzy sociálního pilíře – by se měly ÚAP a ÚPO systematicky věnovat souvislostem a řešení následujících problémů:

- Nové / budoucí využití stávajících, ale postupně opouštěných průmyslových zón a objektů (nová generace brownfields) místo dalších nároků na výstavbu nových objektů a zón
- Nabídka cenově dostupnějších pozemků pro bytovou výstavbu
- Podpora a posílení regenerace / humanizace starších panelových sídlišť
- Podpora a zvýšení investic do turisticko – rekreační infrastruktury
- Podpora a udržování místních tradic a místních kulturně-památkových hodnot
- Podpora a zlepšování systému veřejné dopravy
- Prevence vzniku lokalit se sociálně vyloučenými skupinami obyvatel
- Větší péče a vytváření potřebných zařízení pro seniory a postižené osoby
- Podpora a vytváření potřebných zařízení / systému pro celoživotní vzdělávání
- Podpora modernizace a rekonstrukce starého domovního a bytového fondu.

D ENVIRONMENTÁLNÍ PILÍŘ

D.1 Hodnocení kvality životního prostředí obcí ORP Liberec

Hodnocení životního prostředí obcí s rozšířenou působností - Liberec, bylo zpracováno původní metodou, rozvíjenou na Katedře geografie Fakulty přírodovědně-humanitní a pedagogické, Technické univerzity v Liberci. V přístupu rezonovala především skutečnost, že životní prostředí má dimensionální charakter, tj. integruje globální, regionální a lokální aspekt. Globální aspekt vzhledem k nedostatku informací nebyl hodnocen. Jednotlivé indikátory jsou výsledkem hodnocení aktivit životního prostředí v analogové, digitální formě, analýz, interpretací, syntéz v tabulkové, mapové formě s využitím tabulkových syntéz, parametrické analýzy. Regionální aspekt byl hodnocen v měřítku 1:50 000, lokální údaje v měřítku 1:5000. Jednotlivé katastry byly hodnoceny jako součásti vymezených prostorových polygonů. Výběr indikátoru byl zaměřen na „urbánní cenu zdraví“ v důsledku celkových změn krajiny a možností adaptace člověka na tyto komplexní podmínky, jeho biotopu (ekotopu), byl hodnocen topický, chorický dopad, environmentální zátěže na environmentální složky, ovzduší, půdu, vodu, zpracováním dostupných údajů a vlastním hodnocením. Výsledky jsou prezentovány v kartogramech, tabulkách, digitálních vrstvách ve formě databáze, prostorové databáze a metadatabáze.

Životní prostředí hodnoceného území je ovlivněno následujícími skutečnostmi:

- Geografickou polohou území, z toho vyplývající přírodní prostředí, podmínkami reliéfu, modelem odtoku vody a říční sítí, půdním a vegetačním krytem.
- Mírou urbanizace v komplexu s dopravou
- Mírou produkční exploatace v důsledku toho stupně synantropizace ekosystému
- Historicky daným stupněm staré environmentální zátěže
- V důsledku urbanizace množstvím a intenzitou kontaminantů v přírodním prostředí

Z uvedených skutečností vyplývá environmentální zátěž, její důsledky, výběr indikátoru a způsob jejich hodnocení.

Geografická poloha je pro životní prostředí území příznivá. Jizerské hory, Lužické hory a Ještědský hřbet poskytují velmi vhodné podnebí pro existenci člověka. Rozdělují území z hlediska expozice (energetický příkon) a polohy v reliéfu. A to na vyšší pohoří se specifickými vlastnosti pro zdraví, relaxaci s vyšší náročností a dále na nižší hornaté polohy pro bydlení a rekreaci. Kotliny jsou ovlivňovány zvýšenými amplitudami ročními a denními důsledky inverze a jsou pro obyvatele větší environmentální zátěží. Vhodné jsou i nížiny v okolí Hrádku nad Nisou. Řeky v ORP Liberec mají většinou bystřinný resp. charakter horní částí toku. Kvalitní klima životního prostředí snižují vysoké úhrny srážek (největší v republice) v Jizerských horách, ale i v ostatních pohořích v území, což je způsobeno systémem padavých větrů (Jizerské Hory). Vcelku je možné charakterizovat celé území z hlediska přírodních poměrů za velice příznivé (hodnoceny byly jen složky přímo působící na člověka a jeho životní prostředí).

V důsledku vhodných reliéfových poměrů, intenzivních srážek a následného tvaru povodí a říční sítě jsou vytvořeny nebezpečné podmínky pro vytváření povodní. Na základě toho bylo v povodí Lužické Nisy stanoveno 6 citlivých prostorových konfigurací (bodů) integrace vody v čase, prostoru a modelu srážek. Dále byly vymezeny 3 oblasti v klimatickém regionu s nižšími srážkami, ale podmínkami potenciálních povodní v období přivalových srážek. Z pohledu ohrožení povodněmi je území nepříznivé.

Změnu původní krajiny na krajinu přírodní, kultivovanou, degradovanou-devastovanou provází celá řada změn s důsledky na stres obyvatel a snížení jejich adaptace, v důsledku toho imunity. Hodnotil se odklon od původní krajiny z pohledu synantropizace vegetace, technických proměn daných intenzitou a způsobem urbanizace a vlivem dopravy. Z tohoto aspektu je území značně heterogenní. Od území obcí téměř nenarušených (Oldřichov, Mníšek, Kryštofovo údolí) s krajinou legislativně chráněnou, přes přírodě blízké, ale extenzivně zemědělsky využívané (Jablonné v Podještědí, Janovice v Podještědí, Zdislava, Křižany) a intenzivně zemědělsky využívané (Bílá, Osečná, Janův Důl, Bílý Kostel nad Nisou, Nová ves) přes průmyslem a dopravou více degradovaným územím (Chrastava až po Hrádek nad Nisou). Nakonec lze uvést intenzivně urbanizovaný, silně zónovaný Liberec s charakterem velkoměsta a s minimálním zastoupením ekosystému v prostoru životního prostředí. Z hlediska přírodních složek v životním prostředí je významný vysoký podíl lesů, trvalých travních porostů a zahrad v území. Pozitivní je „zelený prstenec“ okolo Liberce v jeho bezprostředním okolí a pomyslná obalová zóna Liberce tvořena příměstskými obcemi s poskytováním perspektivního bydlení. Uvedená skutečnost je významná nejen z hygienického důvodu, ale též pro poskytování kvalitní krátkodobé rekreace a prostorové relaxace víceméně ve všech obcích.

Intenzita a druh kontaminace jsou podmíněny regionálním modelem urbanizace a industrializace, zejména v historickém pojetí. Přítomnost průmyslových center a jejich přepojení v regionální, ale i přeshraniční síti je vyjádřen v urbanizačních tazích Jablonec nad Nisou – Liberec – Chrastava – Hrádek nad Nisou, resp.

Jablonné v Podještědí. Kartogramy kontaminace vody, ovzduší v pruhu urbanizace, dopravy, průmyslu, naznačují na silnou environmentální zátěž. Což ukazuje i dopravní zátěž na silnici I/35 Turnov – Liberec – Chrastava - Jablonné v Podještědí, kde doprava dosahuje podle Atlasu životního prostředí Libereckého kraje hodnot až 20000 automobilů za den. Uvedený dopravní tah je postaven v dřívější době a poměrně věrně kopíruje terén v důsledku nejjednoduššího prostupu krajiny. S tím souvisí přítomnost množství vody v okolí tohoto dopravního tahu v Lužické Nise. Toto způsobuje její intenzivní kontaminaci (jako i vody poříční) v stupni - znečištěný vodní tok, nad Libercem dokonce jako silně znečištěný. Zátěž na těchto dopravních tazích zvyšuje ale i intenzivní exploatace zemědělstvím a lokální kontaminace, jak to vyplývá z kartogramů. Ostatní území představuje různý stupeň urbanizace. Od málo intenzivní, soustředěné v hlubokých údolích, přes řadové typy zástavby (lesní lánové obce, řadové obce), po mozaikovitě osídlení s parcelovou zástavbou v okolí Českého Dubu a Hlavičky. Intenzita kontaminace je tu dána intenzitou zemědělství a dopravní sítí, resp. velikostí urbanizačních jader, vesnic se střediskovou funkcí a místním až středně velkým průmyslem. Nejvíce environmentálně zatíženým územím je Liberec. Zejména jsou to jeho zastavěné zóny, průmyslové čtvrtě, dopravní plochy, budované jako metropole severu s dlouhodobou tradicí. Z uvedených skutečností vyplývají negativní důsledky pro životní prostředí.

Na kartogramech je vidět registrované imise vázané na centra a urbanizační tahy. Zejména imise těžkých kovů, benzenových látek a SO₂. V centrech je registrováno více překročených limitů. Podíl kadmia, síry a těžkých kovů v celém území je dáno dopravou. Souvisí to s tvrzením autorů Atlasu životního prostředí Libereckého kraje, kde konstatují, že největší zátěž v Libereckém kraji představují malé a mobilní zdroje znečištění (87%), zatímco střední a velké spolu tvoří jenom zbývajících 13%. Negativní situaci města Liberec a dalších větších měst (Chrastava, Český Dub) znásobuje dispozice reliéfu pro hromadění a kumulaci kontaminantů v ovzduší. Toto je způsobeno silnou inverzní polohou a bezrozptylovou dispozicí reliéfu s nedostatkem ventilace ovzduší. Zejména Liberec je ve značně imisně zatížené inverzní poloze. Smog a vymývání kontaminantů častými dešti působí jak přímým ohrožením, tak kumulací v půdě a následným přenosem pomocí větru a vody. Kvalita vody je vázána na urbanizační tahy, intenzivně využívané zemědělské oblasti, urbanizační jádra městského typu, vesnické osídlení (zemědělské obce) a dopravou. Je vytvořen výrazný model splachu v pohořích, koncentrace a kumulace kontaminantů v kotlinách. To způsobuje kumulaci těžce rozpustných látek a eutrofizačních organických látek přecházejícími do potravinového řetězce potravinami v souvislosti se samozásobováním. A to zejména v silněji urbanizovaném prostředí, kde jsou problémy s možnostmi alternativního zemědělství.

Nepříznivý vliv centra urbanizačních tahů se projevuje i ve starých ekologických zátěžích, kde je víc registrovaných rizikových látek, včetně starých skládek. Nejvíce ohrožené a zamořené jsou vzhledem k počtu obyvatel z tohoto hlediska Liberec a Hrádek nad Nisou. V některých čtvrtích Liberce se vyskytují i desítky starých průmyslových závodů, zařízení, zrušených skladů nebo skladů s částečným provozem. Tyto nejsou registrovány jako zdroj emisí, nebo zdroj kontaminace vody, zdraví. Zejména tato neregistrovaná zátěž je ale pro obyvatelstvo ohrožující a často i riziková (prach, užitková voda).

Důležité z hlediska udržitelnosti regionu je místní kontaminace a úroveň životního prostředí. Podíl a způsob kombinace je vyjádřen na mapě v diagramech. Je zpracovávána ekologická síť s ekologickou validitou a funkční hodnocení prostorových jednotek krajinné struktury, pro jednotlivé obce. Prozatímni výsledky hovoří o velmi dobrém prostorovém modelu a podílu validních jednotek krajinné struktury v celém území.

D.2 Souhrnná SWOT analýza za environmentální pilíř (příznivé životní prostředí)

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
Rozsáhlá ložiska uranových rud národního významu v jihovýchodní části SO ORP Liberec (Křižany, Osečná, Janův Důl)	Nekvalitní zdroje pitné vody v některých lokalitách (Všelibice – Vrtky, Zdislava), individuální zdroje (Mníšek – Fojtka)
Klesající vývoj měrných emisí znečišťujících látek	Nedostatečná vodnost území obcí pro dobudování splaškové kanalizace s ČOV.
Spalování komunálního odpadu (spalovna Liberec)	Nedokončená sanace území po těžbě uranu (Křižany, Osečná)
Zásobárna a zdroj kvalitní pitné vody evropského významu	Nevyhovující obecní kanalizační systém v malých obcích v celém území ORP Liberec
Významná velkoplošná chráněná území – CHKO Jizerské hory, Lužické hory.	Neobdělávání zemědělských ploch
Přítomnost ptačí oblasti NATURA 2000 na území ORP.	Tlak na krajinu související s rekreací a turistikou
Veřejná kanalizace s ČOV ve větších obcích a městech SO ORP Liberec; 76% obyvatel připojeno na veřejnou kanalizaci	Přetváření tradičního produkčního zemědělství
Systém veřejné vodovodní sítě dostupný ve všech obcích	Likvidace remízků, následkem toho probíhají erozní činnosti (splav půdy) a zvyšuje se riziko záplav
Velká geologická a geomorfologická členitost území ORP – atraktivní turistické cíle	Rozsáhlé plochy jednodruhové a věkové skladby lesa
velké zásoby stavebního a dekoračního materiálu (kámen, písky, Liberecká žula)	Překročení hodnoty cílového imisního limitu zdraví pro troposférický ozón na celém území SO ORP Liberec
chráněné přirozené akumulace podzemních a povrchových vod (Jizerské hory, Lužické hory, Severočeská křída)	Území zatížená hlukem z dopravy v okolí významných dopravních tahů (zejména I/13, I/35)
Vysoký podíl malých vodotečí v ORP Liberec	Vodní tok Lužická Nisa je dosud v kategorii „znečištěná voda“
Vysoký podíl zalesněných ploch (40% plochy ORP)	Velký počet starých ekologických zátěží a kontaminovaných ploch
Nízký počet skládek odpadů (jak aktivní - Grabštejn, Družcov, tak uzavřené)	Zhoršená kvalita ovzduší (velké zdroje emisí - REZZO1, hlavní silniční tahy, evidována především v centrech měst)
Zlepšující se kvalita vody ve vodních tocích (zejména Lužická Nisa)	Vysoký radonový index v části území (SV Liberce - žulové podloží)
Významná síť nadregionálních biokoridorů a s nimi souvisejících biocenter	Místní znečištění ovzduší způsobené vytápěním méně kvalitními palivy - malé obce
Velký počet maloplošných chráněných území (NPR, PR, NPP, PP).	Narušování krajinného rázu výstavbou FVE
Lokální atraktivní krajinné scenérie a segmenty kulturní krajiny s památkami, pestrá krajinná mozaika.	Nespojitost lokálních biokoridorů na hranicích obcí, nefunkčnost části ÚSES
Přírodní park – Ještěd.	Místně nízký stupeň ekologické stability krajiny (centra měst - Liberec, Hrádek nad Nisou, Chrastava)
Vysoký počet registrovaných významných krajinných prvků a významných krajinných prvků ze zákona na území ORP	

PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
Dotační zdroje z evropských fondů na dobudování kanalizací a ČOV	Narušení geologie a hydrogeologie vlivem rozsáhlé povrchové těžby v oblasti Bogatyně
Spolupráce na sanaci a rekultivaci bývalého vojenského prostoru Ralsko zasaženého těžbou	Vysoké riziko povodní v záplavovém území vodních toků (Černá a Lužická Nisa, Ploučnice, Jeřice...)
Čerpání dotačních titulů na zlepšování ochrany přírody a krajiny (http://www.dotace.nature.cz/)	Poškození lesů a kontaminace půd imisemi z Polska a Německa
Pokračující systematická legislativní a krajinná ochrana přírodních lokalit.	Kontaminace půd a spodních vod v oblasti Stráže pod Ralskem v závislosti na těžbě uranu
Posílení přírodního řádu oblastního vodovodu ze zdroje Machnín (vodárenské nádrže Josefův Důl) pro území Hrádecko-Chrastavska.	Poškození monokulturních lesů kalamitními jevy (vichřice, rozsáhlé srážky)
Potenciál pro rekreační využití území po těžbě a rekultivaci (vodní plochy)	Imisní zátěž z elektrárny Turów - Polsko a z jiných zdrojů znečištění (Teplárna Liberec)
Využití ČOV ve Stráži pod Ralskem	Zvýšené znečištění toků v důsledku nedostatečného systému odkanalizování obcí.
Zlepšení rozptylových podmínek v případě omezení produkce v tepelné elektrárně Turów	Potenciální ohrožení vodárenských a kanalizačních systémů v záplavových územích.
Snižování nadměrné hlukové zátěže území budováním obchvatů měst a obcí	Ohrožení spodních vod nevyhovujícími jímkami a septiky
Podpora ekologických druhů dopravy - železnice, cyklodoprava	Snížení kvality životního prostředí a krajiny způsobený nekvalitní těžbou (uranové ložisko Osečná-Kotel začleněním do technologií Stráž p.R)
Odstraňování a rekultivace starých ekologických zátěží	Ohrožení spodních vod nevyhovujícími jímkami a septiky
Využití prostředků z evropských fondů na výstavbu zařízení pro nakládání s odpadem.	Zvyšování emisí z důvodu nárůstu dopravy a z plošných zdrojů znečištění
Postupné snižování množství odpadů z obalů a zvyšování podílu biologicky rozložitelného odpadu, ukládaného na skládky	Kontaminace podzemních vod a půdy starými ekologickými zátěžemi
Nové technologie pro lokální likvidaci odpadních vod; zrušení nevyhovujících vybíratelných jímek a septiků	Poškození chráněných území imisemi
	Nedostatečná péče o obnovu a vytváření krajiny a o zvyšování její ekologické stability v okolních obcích.
	Tlak na rozšiřování zastavitelných ploch do volné krajiny

D.3 Kartogramy a kartodiagramy

V rámci zpracování „Hodnocení environmentálního pilíře ORP Liberec“ Katedrou geografie Fakulty přírodovědně-humanitní a pedagogické TUL byla vytvořena databáze faktorů charakterizující environmentální pilíř a zároveň zhotoveno několik kartogramů a kartodiagramů jako výstup z celého projektu.

Mapové přílohy včetně metainformací a vysvětlivek jsou v příloze G.2. Mapy zobrazují atropogenní proměny krajiny, environmentální zátěž území z hlediska kontaminace, povodňového rizika a kvality ovzduší. Vzhledem k diametrálně rozdílným přírodním podmínkám v jednotlivých částech města Liberec je pro environmentální zátěž území a potenciální nebezpečí povodní zpracovány samostatné mapy pro městské části Liberce.

Výsledný kartodiagram je syntézou těchto indikátorů:

KARTOGRAM

- synantropizace krajiny – 6 kategorií
- intenzita a typ urbanizace a dopravy – 6 kategorií
- trvale udržitelný rozvoj (faktor F7 – hodnocení ekonomického pilíře) – poměr ekologicky pozitivně využívaných ploch k ekologicky negativně využívaným

DIAGRAM: poměrové zastoupení

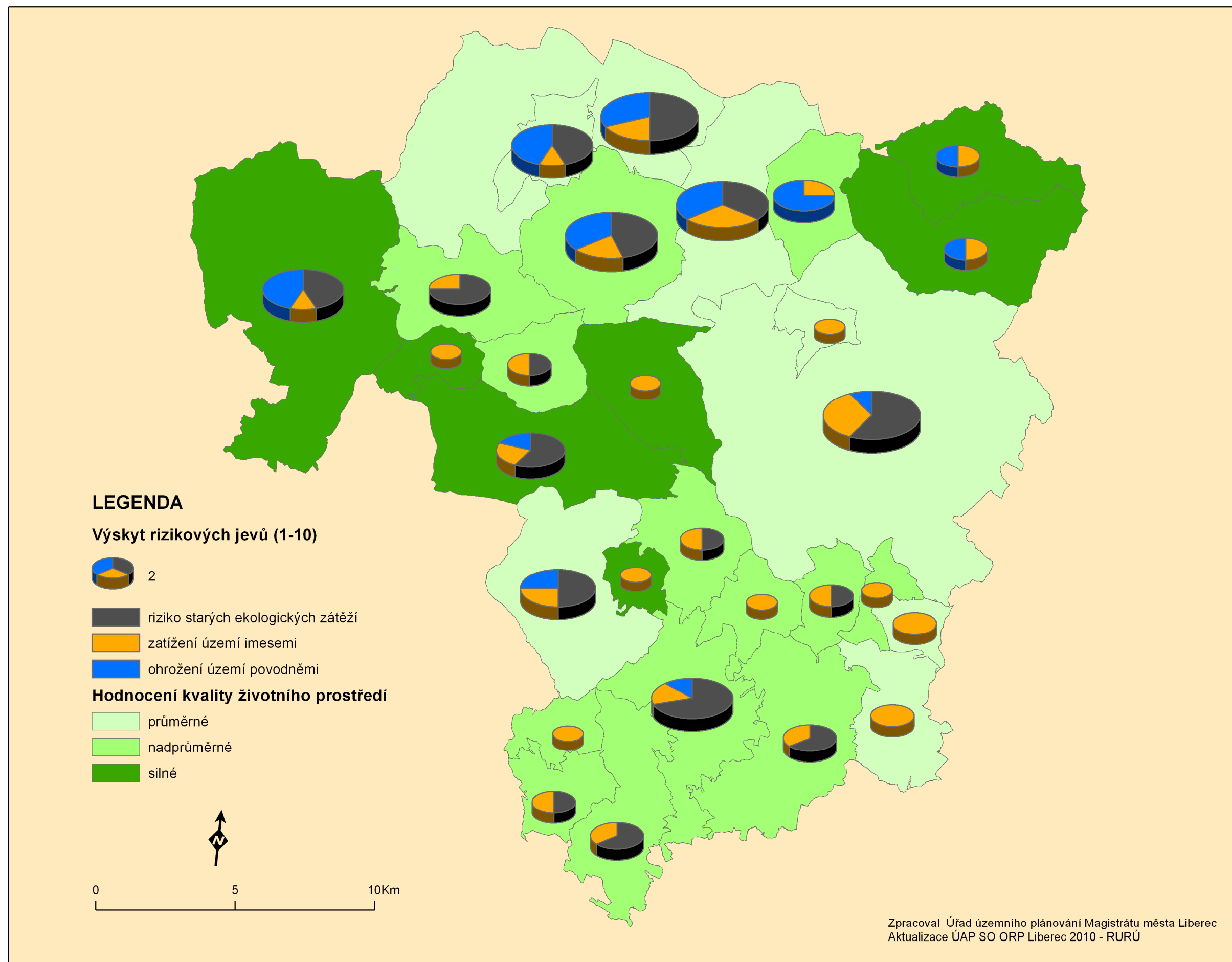
- riziko povodní
- výskyt starých ekologických zátěží
- území se zhoršenou kvalitou ovzduší – výskyt imisí

Výsledný kartodiagram vyjadřuje ve formě kartogramu kvalitu životního prostředí. Vzhledem ke skutečnosti, že faktor F7 ve srovnání všech obcí ČR je výrazně nadprůměrný a dále i na základě úsudku zpracovatele byly všechny obce z hlediska environmentálního pilíře hodnoceny kladně. Hodnoty faktoru F7 byly na základě histogramu rozděleny také do 6 kategorií, tak aby mohly být použity pro další výpočet. Z původních 6 kategorií vznikly jednoduchým průměrem všech indikátorů tyto 3 kategorie:

- průměrný
- nadprůměrný
- silný

Kartogram je doplněn diagramem vyjadřujícím rizikové faktory v jednotlivých obcích. Některé faktory byly oproti původním výstupům upraveny, tak aby odpovídaly reálnému stavu v území (povodně). Rizikové faktory jsou hodnoceny samostatně, protože neovlivňují přímo a trvale kvalitu životního prostředí a jejich integrace do jednoho výsledného údaje za obec není smysluplná.

ENVIRONMENTÁLNÍ PILÍŘ - HODNOCENÍ OBCÍ SO ORP LIBEREC

D.4 Závěry a doporučení

Metoda použitá pro hodnocení environmentálního pilíře vznikala současně s hodnocením, dá se tedy říci, že se jedná v současné době o pracovní verzi, která byla poprvé testována na území SO ORP Liberec. Přestože vstupními údaji pro hodnocení environmentální zátěže území vyplývající z druhotné krajinné struktury jsou funkční plochy z ÚPD a další podklady pořízené v rámci ÚAP je žádoucí vyšší provázanost metody s územním plánováním a ostatními postupy a závěry stanovenými při zpracování projektu ÚAP 2010. Metoda nicméně velice dobře zhodnotila regionální rozdíly v kvalitě přírodního prostředí na území SO ORP Liberec a poukázala na jeden velký problém a to je interpretace výsledků hodnocení za správné jednotky obcí, které je u plošně velkých a funkčně členitých obcí velmi zkreslené. Při dalším zpracování se nabízí jemnější členění na katastry případně do zón.

Celkově je možné hodnotit pořadí obcí podle stavu a kvality životního prostředí následovně (hodnota klesá v pořadí): Oldřichov v Hájích, Kryštofovo Údolí, Mníšek, Janovice v Podještědí, Zdislava, Jablonné v Podještědí, Křížany, Proseč pod Ještědem, Světlá pod Ještědem, Cetenov, Hlavice, Všelibice, Šimonovice, Český Dub, Nová Ves, Rynoltice, Osečná, Bílý Kostel nad Nisou, Janův Důl, Hodkovice nad Mohelkou, Jeřmanice, Dlouhý Most, Chotyně, Chrastava, Hrádek, Liberec.

Poznámka: Hodnocení v kartogramech, včetně celkového hodnocení jsou ovlivněny různorodostí prostorových kategorií atributů environmentální zátěže. To bylo řešeno stanovením převládajícího fenoménu a přítomností obcí tvořících prostředí dlouhodobé expozice obyvatelstva v katastrech.

Pro další rozvoj SO ORP Liberec lze doporučit zejména:

- snížení dopadů povodní: dodržení zákazu výstavby v aktivní zóně záplavového území, zvyšováním retenčních vlastností krajiny a budováním protipovodňových opatření
- podpora budování kanalizací s napojením na ČOV v menších obcích, zvláště v území s kvalitními zdroji pitné vody; rozšíření vodovodních řadů do lokalit s nekvalitními zdroji pitné vody
- budování silničních obchvatů hustě obydlených částí území – snížení emisní a hlukové zátěže obyvatel
- zajistit ochranu lesní a kvalitní zemědělské půdy – minimalizovat zábory zemědělské půd I. a II. stupně ochrany pro výstavbu
- účelně využívat alternativní zdroje energie a postupně snižovat zátěž emisí z lokálních topenišť
- podporovat nenáročnou formu krátkodobé rekreace v blízkém okolí měst, stabilizovat, případně rozšiřovat plochy urbanizované a krajinné zeleně jako veřejná prostranství
- pokračovat v systematické legislativní a krajinné ochraně přírodních lokalit – zvláště chráněná území, NATURA 2000, ÚSES, památné stromy, VKP, hodnotné krajinné celky

E VYHODNOCENÍ VYVÁŽENOSTI VZTAHU ÚZEMNÍCH PODMÍNEK PRO PŘÍZNIVÉ ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ PRO HOSPODÁŘSKÝ ROZVOJ A PRO SOUDRŽNOST SPOLEČENSTVÍ OBYVATEL

E.1 Hodnocení vyváženosti

Udržitelný rozvoj je definován nejčastěji jako rozvoj, který zajistí rovnováhu mezi třemi základními pilíři: sociálním, ekonomickým a environmentálním. Podstatou udržitelnosti je naplnění tří základních cílů:

- sociální rozvoj, který respektuje potřeby všech;
- účinná ochrana životního prostředí a šetrné využití přírodních zdrojů;
- udržení vysoké a stabilní úrovně ekonomického růstu a zaměstnanosti.

Jak je uvedeno v *Metodickém sdělení odboru územního plánování MMR k aktualizaci územně analytických podkladů, části „Rozbor udržitelného rozvoje území“ (dále jen „sdělení“)*: „Cílem vyhodnocení vyváženosti vztahu územních podmínek jednotlivých pilířů udržitelného rozvoje není dosažení a udržení trvale vyvážených podmínek, vyhodnocení může být pouze upozorněním na potřebu změn a na jejich povahu/zaměření. Ve většině případů není ani tato vyváženost dosažitelná izolovaně na území jedné obce a často ani ve správním obvodu jedné ORP.“

„Účelem vyhodnocení a interpretace ne/vyváženosti územních podmínek je formulovat problémy k řešení v ÚPD, to znamená problémy v ÚPD řešitelné, zda zjištěné ne/vyváženosti vyvolávají požadavky na změny využití a uspořádání území [SZ § 2 odst. 1 písm. a)]. Účelem vyhodnocení je tedy zjistit další problémy, které není možné odvodit např. z požadavků ochrany veřejných zájmů podle zvláštních právních předpisů, uplatňovaných příslušnými dotčenými orgány, ze střetu záměrů a limitů, zjištěných v rámci aktualizace podkladů pro rozbor udržitelného rozvoje území [vyhl. č.500 § 4 odst. 1 písm. a)].“

Při vyhodnocení vyváženosti bylo postupováno přiměřeně podle metodické pomůcky a Metodického sdělení OÚP MMR k aktualizaci ÚAP – RURÚ (dále jen „metodické sdělení“). Pro jednotlivé pilíře byla použita metoda faktorové analýzy. Stav území byl v jednotlivých pilířích hodnocen v pěti bodové škále – celkové hodnocení pak bylo zjednodušeno na 3 kategorie – slabý, průměrný, silný (viz E.2). Rozdíly mezi jednotlivými pilíři byly sledovány (graficky vyjádřeny) samostatně. Trend vývoje jednotlivých pilířů udržitelného rozvoje v obcích nebyl sledován přímo porovnáním s předchozím stavem, protože při prvním pořízení ÚAP byla použita zcela jiná metoda hodnocení, ale pouze jako odhad možného vývoje při naplnění příležitostí a hrozeb.

Před tím, než bude vysloveno závěrečné hodnocení vyváženosti jednotlivých pilířů udržitelného rozvoje je potřeba si uvědomit tyto souvislosti (také viz výše):

- území ORP je příliš malé a nesourodé na to, aby mohlo být hodnocení objektivní
- do faktorové analýzy vstupovaly některé statistické údaje, které nejsou aktuální (sociální pilíř)
- ekonomický a také sociální pilíř ovlivňují významně makroekonomické a demografické faktory s celostátním (nadhárodním) dopadem, jejichž vývoj lze těžko predikovat a které lze jen obtížně řešit jako problémy na úrovni ORP a v ÚPD vůbec.

Prostým sjednocením stavu jednotlivých pilířů udržitelného rozvoje území v obcích SO ORP Liberec popsaných v předchozích kapitolách můžeme v území ORP vysledovat oblasti, v kterých jsou obce hodnoceny jako silné – 2 a více pilířů jsou hodnoceny pozitivně a žádném z pilířů nejsou výrazné problémy. Jedná se o oblast Liberce a jeho nejbližšího okolí a dále pak obce podél komunikace R35 a I/13, dále pak obce v podhůří Jizerských hor (Mníšek a Oldřichov v Hájích) a mikroregionální centra Český Dub a Osečná. Není náhodou, že všechny tyto obce spadají do rozvojové oblasti, specifické oblasti nebo rozvojové osy vymezené v PÚR ČR 2008. Na druhé straně žebříčku jsou obce Cetenov, Janovice v Podještědí, Janův Důl, Proseč pod Ještědem a Všelibice. Všechny tyto malé obce lze zařadit do hospodářsky slabé oblasti (viz závěry kap. B) s nízkou občanskou vybaveností a negativními demografickými ukazateli. U ostatních obcí lze hovořit o uspokojivém stavu všech pilířů pohybujících se v pětistupňové škále okolo průměru. Na celkové hodnocení postavení obcí z hlediska udržitelného rozvoje území má velký vliv úvaha, že kvalita životního prostředí je v ORP Liberec obecně dobrá (průměrná a lepší).

Důležitější než postavení obcí v součtu všech pilířů je nalezení disproporcí (nevyváženosti) mez 3 základními složkami udržitelného rozvoje. Dalo by se říci, že platí obecná pravda o tom, že ekonomicky rozvinuté oblasti vykazují špatný (horší) stav životního prostředí. Toto tvrzení platí v ORP Liberec jen zčásti. Obce značně urbanizované s vyšším podílem výrobních ploch a intenzivní dopravou vykazují vyšší

environmentální zátěž (Liberec, Stáž nad Nisou, Chrastava, Hodkovice nad Mohelkou, Osečná). Ovšem obce Mníšek a Kryštofovo údolí jsou hodnoceny kladně ve všech pilířích. Z ekonomického pohledu je značnou devizou těchto území vyšší podíl zaměstnaných v terciálním sektoru – další velkou výhodou je blízkost Liberce s nabídkou veškeré občanské vybavenosti a atraktivita místa bydlení „v přírodě“ s relativně dostupnými stavebními pozemky.

Na druhou stranu jsou zde obce, které leží v oblasti s kvalitním životním prostředím, málo urbanizované se stabilní přírodní (nenarušenou) krajinou, které se potýkají s problémy ekonomického a především sociálního charakteru, jako je nedostatek pracovních příležitostí, chybějící nebo slabá občanská vybavenost. Jedná se o obce Janovice v Podještědí, Proseč pod Ještědem a Janův Důl. Zde jsou rozdíly mezi pilíři nejmarkantnější.

Provázanost mezi sociálním a ekonomickým pilířem je značná, proto v hodnocení obcí z pohledu těchto 2 pilířů nevykazuje velké rozdíly. Pouze obec Šimonovice je vzhledem k téměř „nulové“ občanské vybavenosti hodnocena v sociálním pilíři mírně negativně v ekonomickém pilíři pak mírně pozitivně.

Odhadem budoucího vývoje vyslovujeme zároveň opatření, kterým by měly být řešeny předpokládané problémy vyplývající z hrozeb. Lze očekávat, že Liberec jako přirozené hospodářské centrum oblasti a správní centrum osídlení nadregionálního významu bude dále plnit svoji úlohu. Vekou výhodou pro Liberec a nejbližší okolí, je skutečnost, že je tato oblast zařazena do rozvojové oblasti a tudíž zde lze předpokládat další rozvoj technické i veřejné infrastruktury a jako příležitost musí být chápána možnost využití dotačních titulů EU. Při dalším rozvoji ekonomiky by měl být brán zřetel na místy značnou environmentální a urbanizační zátěž území a mělo by se věnovat větší úsilí k posílení kvality životního prostředí v této oblasti.

V hospodářsky slabé oblasti nelze předpokládat pozitivní sociální ani ekonomický rozvoj. Je to dáno poměrně nepříznivou věkovou a vzdělanostní strukturou obyvatel v této oblasti, špatnou dopravní dostupností. Musíme ovšem brát v úvahu i aspekt, jak je viděno toto území očima obyvatel, které v něm žijí. Je kladně hodnocena malebná krajina s rozptýlenou často původní zástavbou a klidné prostředí. Jako špatné jsou chápány sociální služby pro věkově nejstarší složku obyvatel. Vzhledem k výše uvedenému by měla být v této oblasti být podporována umírněná výstavba objektů k bydlení a druhému bydlení při zachování místních hodnot. Měl by být využit rekreační potenciál, který je spatřován zejména v původním vojenském prostoru Ralsko. Měly by být posíleny sociální služby.

Další relativně ekonomicky slabá oblast Hrádecko – Chrastavska se bude v budoucnosti vyvíjet dobře. Oblast má všechny předpoklady k ekonomickému růstu: dopravní dostupnost, vybudovaná základní technická a dopravní infrastruktura, leží v rozvojové ose. Hrádecko těží a může dále těžit z příhraniční polohy (spolupráce v rámci euroregionu Nisa). Hrozbou v tomto území je vysoké riziko povodní.

Oblasti s kvalitním životním prostředím budou profitovat z potřeby lidí trávit volný čas v přírodě. Tyto oblasti by se měly zaměřit na zkvalitnění nabízených služeb a hledání dalších k přírodě šetrných způsobů rekreace. Nedostatečná základní občanská vybavenost bude v těchto oblastech (škola, lékař) řešena dojížděním. Jako zásadní vidíme udržení současného stavu poměrně rovnoměrně rozmístěné sítě škol v ORP Liberec. Rušení některých škol a školek by mohlo znamenat výrazné sociální problémy.

Problémy k řešení v ÚPD, které vyplývají z tohoto vyhodnocení, byly namátkově popsány výše. Souhrnně je o problémech, tedy závadách, střetech a rizicích pojednáno v kapitole F. Některé problémy v kapitole uváděné jsou převzaty z dotazníkového šetření a jsou tedy pohledem starostů obcí. Nemusí se tedy nutně shodovat se závěry RURÚ.

E.2 Grafické vyjádření

Výsledný kartodiagram vznikl syntézou 3 kartogramů (kartodiagramu) za jednotlivé pilíře. Cílem bylo vyjádřit postavení obcí v součtu všech pilířů (silné, průměrné, slabé) a zároveň odhalit disproporce mezi jednotlivými pilíři.

Pro hodnocení postavení obcí v součtu 3 pilířů byla zvolena 3 stupňová škála:

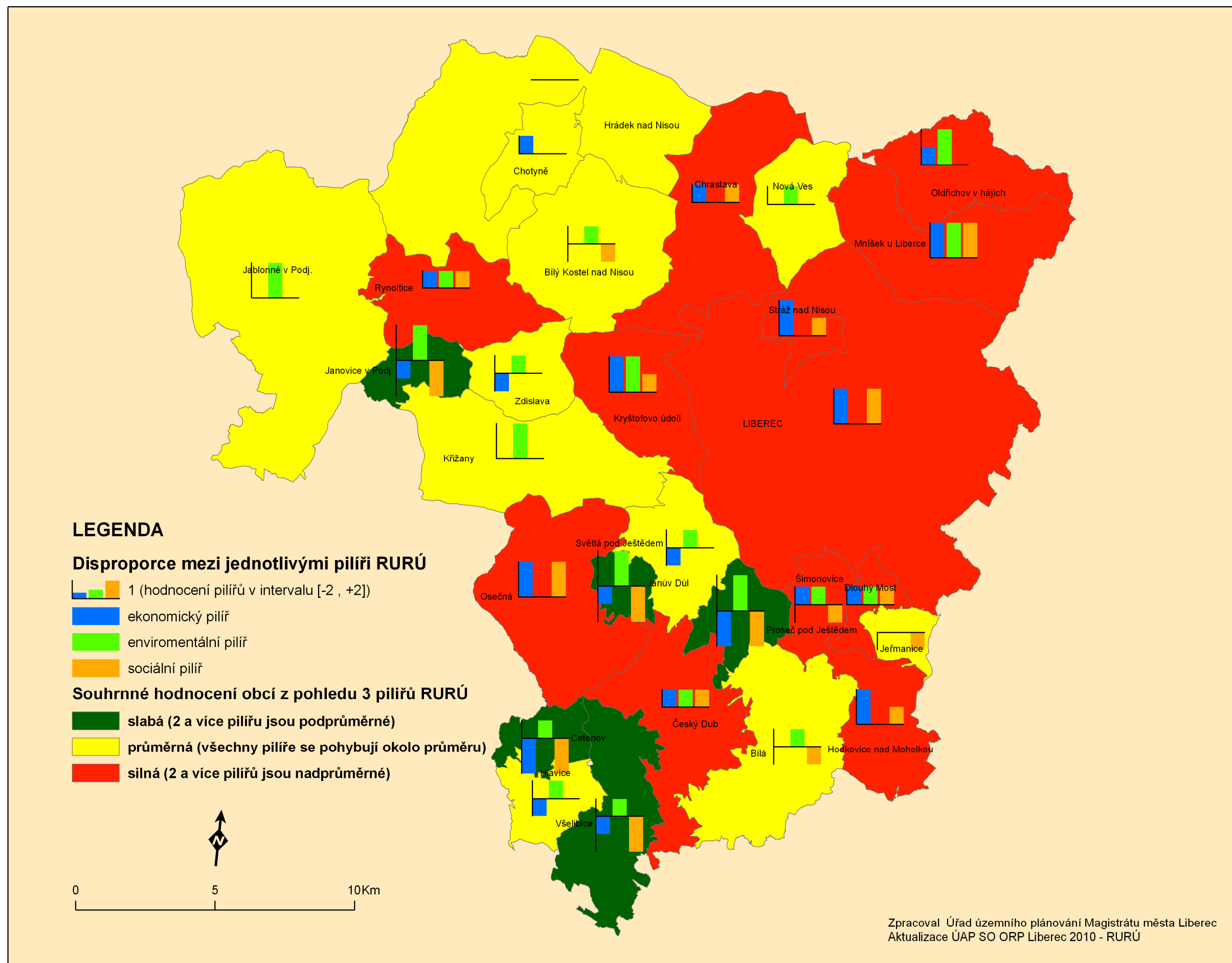
- Slabé – 2 a více pilířů bylo hodnoceno negativně (-1, -2)
- Průměrné – hodnocení pilířů se pohybovalo kolem průměru a žádný z pilířů nebyl vyloženě slabý
- Silné - 2 a více pilířů bylo hodnoceno pozitivně (1,2)

Ve sporných případech bylo rozhodnuto na základě úsudku zpracovatele.

Pro hodnocení disproporcí (vyváženosti) mezi pilíři byl zvolen sloupcový diagram, který nejlépe odráží rozdíly. Pozitivně hodnocený pilíř v dané obci je nad osou, negativně pod osou; průměrné hodnocení se nezobrazuje. Interval hodnot přitom je:

- Ekonomický pilíř [-2,2]
- Sociální pilíř [-2,2]
- Environmentální pilíř [0,2]

VYHODNOCENÍ VYVÁŽENOSTI
VZTAHU ÚZEMNÍCH PODMÍNEK JEDNOTLIVÝCH PILÍŘŮ RURŮ

F PROBLÉMY K ŘEŠENÍ V ÚPD

Na základě komplexního posouzení území byly definovány problémy, závady a střety v území.

Záměry na provedení změn v území vycházejí z následujících podkladů:

Územně analytické podklady Libereckého kraje 2010

Územně analytické podklady ORP Liberec 2008

Územně plánovací dokumentace jednotlivých obcí v SO ORP Liberec

Dotazníková šetření v obcích v období leden – květen 2010

F.1 Problémy v území

Na úvod lze uvést nejčastěji zmiňované a nejdůležitější problémy:

- Zastavěné a zastavitelné plochy v záplavovém území větších vodních toků (zejména Lužická Nisa a Jeřice). *Tento problém se plně projevil v letošním roce při rozsáhlých povodních na počátku srpna 2010.*
- Chybějící odkanalizování v obcích
- Přítomnost nevyužívaných ploch (opuštěné výrobní areály a zemědělské budovy)
- Špatný stav komunikací III. třídy, místních a účelových komunikací prakticky v celém SO ORP Liberec
- Území postižené dobývací činností a možné riziko obnovení těžebních činností (Osečná, Janův Důl)
- Nedostatečná občanská vybavenost v některých obcích ORP Liberec
- Lokální problémy se zásobováním vodou a s její kvalitou

V následující tabulce jsou uvedeny problémy z dotazníkového šetření z března 2010.

Tab F.1 – Seznam problémů v jednotlivých obcích

OBEC	JEV	POPIS PROBLÉMU	KÓD
Bílá		finanční prostředky	X
	A093	špatný stav komunikací	DIS
	A003	chybějící zásobování	OV
		vyjíždka za prací (jezdí se na velké vzdálenosti)	SOC
	A069, A070	Nedostatečná likvidace splaškových vod, absence veřejné kanalizace, problémy při zneškodňování odpadních vod v septicích a v jímkách	TIK
	A004	zabezpečení a sanace opuštěné průmyslové skládky odpadů bývalého AOZ Č. Dub	BR
	A002	využití opuštěných zemědělských areálů	BR
	A003	rozestavěný objekt služeb Bílá	OV
Bílý Kostel nad Nisou	A090	hluk z komunikace I/13 a I/35	DIS
		vyšší nezaměstnanost	SOC
	A069, A070	kanalizace	TIK
	A093	špatný stav místních komunikací	DIS
	A090	otázka přeložky silnice I/35 (možný problém do budoucna)	DIS
	A004	nevyužívaný a chátrající areál letního tábora	OV
Cetenov	A092	špatné dopravní napojení na větší centra (Český Dub, Hodkovice nad Mohelkou, Osečná)	DIS
	A092	Řešit drobné dopravní závady na silnicích III. třídy a místních komunikacích	DIS
	A069, A070	Navrhnout řešení nezávadné likvidace odpadních vod	TIK
	A069, A070	Navrhnout řešení opakujícího se problému znečištění vodního toku Zábrdky ze sousední osady Náhlov v obci Ralsko:	VP
Český Dub	A067, A068	Zásobování vodou (skupinový vodovod)	TIV
	A069, A070	odkanalizování částí obce mimo centrum	TIK

	A003	Malá, nebo neefektivní podpora cestovního ruchu, nevyužití potenciálu přirozeného kulturního a sportovního centra Podještědí	OV
	A003	Ve městě není zajišťována lékařská služba první pomoci a rychlá lékařská pomoc – problém i pro okolní obce	OV
	A003	Špatný technický stav koupaliště	OV
Dlouhý Most	A067	limitní kapacita stávajícího vodojemu - možné problémy se zásobováním vodou v případě velkého rozvoje nové výstavby	TIV
	A069, A070	chybějící kanalizace - splaškové vody jdou ze septiků trativodem na louky	TIK
Hlavice	A069, A070	chybějící odkanalizování	TIK
	A002	nevyužitý areál bývalého kravína	BR
		věková struktura obyvatel, demografický vývoj (stárnutí populace, úbytek obyvatel)	SOC
Hodkovice nad Mohelkou	A069, A070	nedostatečné čištění odpadních vod sídel v okolí města	TIK
	A068	technicky nevyhovující zastaralé rozvody vody v centru města	TIV
	A089	vysoká hluková zátěž z rychlostní silnice R35	DIS
	A065	emise NOx z dopravy	DIS
Hrádek nad Nisou		nedostatek financí na záměry obce	X
	A091, A092	komplikovaná doprava směrem na jih (Rynoltice, Česká Lípa)	DIS
	A050	část zástavby v záplavovém území q100	ZAP
Chotyně	A002	Problém s chátrajícím areálem bývalého statku na Grabštejnu – zarostlé plochy, objekty mají často prakticky jen obvodové stěny, zanedbaná část obce. Prakticky bezvýhodný stav – majitelka pozemků ve Švýcarsku (nemá zájem řešit)	BR
	A047	Neudržovaný rybník (opět stejný problém s majitelkou ve Švýcarsku)	VP
	A002	Nevyužívané zemědělské pozemky	BR
	A004	Další nevyužívané plochy a zařízení	BR
Chrastava		Sociální problematika – rizikové skupiny obyvatel	SOC
		Dopravní problém – zatížení města nákladní dopravou	DIS
	A093	Havarijní stav některých místních komunikací	DIS
	A092	Časté nehody na nechráněném přejezdu v Andělské Hoře	DIS
Jablonné v Podještědí		kopec Tlustec a jeho postupné odtěžování	GEO
	A067, A068	neexistence vodovodu v uvedených částech obce	TIV
	A069, A070	neexistence kanalizace v uvedených částech obce	TIK
Janovice v Podještědí	A069, A070	nedostatečné čištění odpadních vod	TIK
		střední riziko ohrožení radonem z podlaží	GEO
	A106	nedostatečná segregace pěší a cyklo dopravy od motorové	DIS
		zhoršené podmínky pro hospodářský rozvoj – pracovní příležitosti	SOC
	A003	chybí sociální služby a zásobování	OV
	A003	slabá nabídka (možnosti) na sportovní a kulturní vyžití	SOC
Janův Důl	A003	chybějící občanské vybavení	OV
	A069, A070	nedořešené odkanalizování obce	TIK
	A093	částečně-místní komunikace ve špatném stavu	DIS
		nedodržování rychlosti v obci	DIS
Jeřmanice	A092, A093	prověřit možnost rozšíření průjezdných profilů silnic III. třídy a místních komunikací	DIS
		nutné zvýšit bezpečnost pěších na přístupech k autobusovým zastávkám	DIS
	A092	zlepšení parametrů křižovatek III/2876 a III/2873 a místních komunikací	DIS
	A067, A068	problém se zásobováním vodou (několik lokalit)	TIV
	A075	obec bez plynofikace	TIP
	A115	obec bez skutečného centra	OV
	A003	obec bez dostatečného sociálního a občanského vybavení (stárnutí populace)	OV

		invazivní druhy rostlin	X
Kryštofovo Údolí		zvýšený pohyb vozidel (chybí chodníky)	DIS
	A072	malá kapacita trafostanic (nelze vytápět elektřinou)	TIE
	A081	slabý signál mobilních operátorů (nefunkčnost internetu)	TIS
	A082	část obce má pomalé připojení na internet (ADSL)	TIS
	A069, A070	problémy s odkanalizováním (reálně nelze řešit komplexně - nutné místní ČOV)	TIK
Křižany	A069, A070	odkanalizování obce	TIK
	A092	havarijní stav některých mostků přes Ještědský potok, špatný stav místních komunikací	DIS
		vysoká nezaměstnanost - málo pracovních příležitostí v obci	SOC
	A057 - A064	krajina postižená těžební činností - stavební uzávěry, poddolované území - jen v místech propadů (není chápáno jako problém)	GEO
	A064	plochy k asanaci po důlní činnosti - postupně asanováno (není chápáno jako problém)	BR
		nevyhovující technický stav některých budov v obci	BR
	A081	slabé pokrytí GSM signálem	TIS
Liberec		HLAVNÍ URBANISTICKÉ ZÁVADY	
	A093	funkčně znehodnocené historické radiály propojující lokální centra historických sídel, které byly dlouhodobě s ohledem na hygienické dopady městské dopravy zastavovány nikoliv obytnými a obslužnými, ale servisními funkcemi, přechodné vazby na okolní krajinu snižující její kvalitu - Milady Horákové, Ruprechtická, Švermova	DIS
	A047	znehodnocená údolí vodotečí, kde po ztrátě opodstatněnosti historických výrobních areálů došlo vzhledem k ekonomické situaci místo jejich revitalizace pro rekreaci, turistický ruch resp. specifické formy soužití bydlení a malovýroby k obsazení těchto lehce dostupných prostor opět servisními funkcemi	VP
	A115	obecný úbytek ploch veřejné zeleně v centru	OV
	A115	absence zakládání veřejných prostranství při výstavbě sídlišť, ale i v rozsáhlých lokalitách RD (např. Dolní Hanychov, Karlínky)	OV
	A004	zpoždování realizace přestavby zchátralých ploch v centru (Na Ladech-Široká) a rozsáhlých ploch brownfields	BR
	A047	malý podíl vodních ploch na území města, vysoký podíl zatrubnění vodních toků	VP
	A003	chybějící funkční propojení a vazby mezi jednotlivými obytnými soubory, často s odlišným stupněm občanské vybavenosti a úrovně obslužnosti	SOC
	A004	existence zablokovaných pozemků v centru města (Perštýn)	BR
		HLAVNÍ DOPRAVNÍ ZÁVADY	
	A093	nevyhovující prostorové poměry pro řešení dopravy v centrální zóně s ohledem na lokalizaci nových aktivit, prudký růst dopravní zátěže v centru města: Šaldovo náměstí, Fügnerova, Košická	DIS
	A093	absence funkčního vnitřního městského okruhu	DIS
	A093	složitý terénní reliéf území města neumožňující přirozené vytvoření městských okruhů kolem centrální zóny a v propojení prstence obytných čtvrtí	DIS
	A091	souvisle zastavěné území a terénní reliéf neumožňující přirozený obchvat města po vyčerpání kapacity stávajícího průtahu I/35	DIS
	A102	omezené provozní možnosti a neuspokojivý stav infrastruktury letiště Liberec	DIL
	A093	přetíženost úseků městské komunikační sítě (Košická, Dr.M.Horákové, průtah I/35, Letná)	DIS
	A118	nedostatek odstavných a parkovacích stání zejména v centru města a lokálních centrech, kapacitních souborech obytné výstavby (Rochlice) a u některých aktivit	DIP
	A096	absence vysokorychlostního železničního koridoru v území	DIZ
	A003	nízká úroveň obslužných objektů hromadné dopravy - budovy nádraží ČD a autobusové nádraží	DIZ
	A106	neexistence systému komunikací vyhrazených pro cyklistickou dopravu	DIC
		HLAVNÍ HYGIENICKÉ ZÁVADY	X
	A069, A070	nepřipojení některých částí města na kanalizační systém	TIK

	A047	silné znečištění některých toků v povodí Nisy	VP
	X	vysoký podíl (převaha) ladem ležící a zemědělským hospodařením již dlouhodobě nedotčené půdy s projevy sukcese lesních dřevin a křovin majících vliv na šíření plevelů a invazních a nepůvodních druhů rostlin (vč. alergenů)	X
	X	velká část území zasažená stávající i potenciální hlukovou zátěží z dopravy	X
	A065	zařazení celého území města Liberce do oblasti se zhoršenou kvalitou ovzduší	X
	A085	realizace konečného materiálového využití odpadů mimo území města	X
	X	vysoké riziko ohrožení radonem v části sektorů 006-Jih a 004-Rochlice-NR	GEO
	X	výskyt invazních druhů snižující kvalitu dotčených přírodních prvků a ohrožující ekologickou stabilitu území	X
	A064	výskyt starých ekologických zátěží, často možných identifikovat jako plochy brownfields	BR
		HLAVNÍ OHROŽENÍ ÚZEMÍ (RIZIKOVÉ JEVY)	
	A050	rizika záplav v zastavěném území, zejména na Lužické Nise	ZAP
	A050	riziko větších škod způsobené záplavami v případě dalšího zastavování a nerespektování vymezeného záplavového území	ZAP
	A053	rizika průchodu průlomové vlny vzniklé zvláštní povodní od vodních děl Bedřichov, Harcov, Mšeno zastavěným územím města	ZAP
	A051	další rizika vzniklá působením přírodních jevů - lokální povodně na přítocích Lužické a Černé Nisy, přílivové vlny při protržení hrází rybníků (např. Mlýnský rybník), sesuvy (např. skalní masív podél ulice Dr.M.Horákové), větrná smršť, sněhové kalamity	ZAP
	A084	potenciální rizika způsobená únikem nebezpečných látek	X
	A107	zvýšené riziko teroristických útoků v důsledku přítomnosti 31. brigády radiální, chemické, biologické ochrany a Podpůrného kompletu společných sil NATO v Liberci a možnost zvýšení "sociálních rizik" (kriminalita apod.) se vstoupením do Schengenského prostoru a blízkosti ke státním hranicím.	X
Mníšek	A112	nepřítomnost obecní policie	OV
	A064	staré zátěže území (bývalá skládka chemického odpadu)	BR
	A069, A070	podmáčená navážka u ČOV	TIK
Nová Ves	A069, A070	Nedostatečné odkanalizování	TIK
		sociálně slabé skupiny obyvatel	SOC
	A067, A068	problémy s vodou na části obce	TIV
		nedostatečné finance	X
Oldřichov v Hájích	A064	nutné rekultivovat několik černých skládek	BR
	A92	několik špatně řešených křižovatek	DIS
		tranzitní nákladní doprava (kamiony s pískem a stavebním materiálem jezdící z lomu Krásný Les)	DIS
Osečná	A064	drobné černé skládky, existence starých ekologických zátěží	BR
	A091, A092	doprava v obcích	DIS
	A069, A070	kanalizace	TIK
	A067, A068	nedokončené vodovodní řady a zásobování vody v Kotli	TIV
	A056	nefunkčně stanovené lázeňské území (vnitřní i vnější)	OV
	A051	nefunkčně stanovená aktivní záplavová zóna	ZAP
Proseč pod Ještědem	A002	začlenění bývalých areálů zemědělské výroby v přímém kontaktu na původní strukturu zástavby (bývalé středisko v dolní Proseči p. J., bývalá posklizňová linka v Javorníku)	BR
	A092	nedostatečná šířka komunikací (demolice objektu č.p. 17)	DIS
	A092	malé oblouky silnice III/2789 v horní Proseči p.J.	DIS
	A003	absence parkovacích ploch v Proseči p. J. v centru	DIP
	A002	chov skotu v kravíně v horní Proseči p. J. a vymezení ochranného pásma	SOC
	A069, A070	absence odkanalizování a čištění odpadních vod, návrh kanalizace a ČOV	TIK
		černé stavby oplocenek	SOC

Rynoltice	A069, A070	chybí systém odkanalizování	TIK
		zastaralé (dosluhující) veřejné osvětlení	OV
	A090	dopravní situace na I/13 v k.ú. Jítrava (nerespektování omezení rychlosti v obci)	DIS
		zimní údržba komunikací - nedostatečná technika a kapacity na údržbu	SOC
		demografický vývoj v obci - stárnutí populace	SOC
		zachování 2 stupňové ZŠ - udržení počtu žáků	SOC
Stráž nad Nisou	A001	postupné řešení problémů v souvislosti s rozsáhlou výstavbou nových RD	SOC
	A092	velký tranzit přes obec (předpokládané zlepšení stavu po dokončení přeložky silnice I/13 a napojení průmyslové zóny na tuto přeložku)	DIS
Světlá pod Ještědem	A093	špatný stav místních komunikací	DIS
	A082	špatná rychlost internetu	TIS
	A067	nedostatečná kapacita vodojemu v létě	TIV
	A069, A070	otázka dotací na kanalizaci	TIK
Šimonovice	A092	nedostatečně kapacitní hlavní komunikace v obci (navíc bez chodníků)	DIS
	A003	obec je prakticky bez občanského vybavení (závislost na Liberci)	OV
	A069, A070	odkanalizovány jsou pouze dílčí lokality	TIK
	A067, A068	pouze částečné napojení na vodovod	TIV
Všelibice	A069, A070	nedostatečné odkanalizování	TIK
	A067	kvalita vody vodního zdroje Vrtky	TIV
Zdislava	A069, A070	Absence odkanalizování a čištění odpadních vod	TIK
	A067, A068	Špatný stav technické infrastruktury - vodovodní řad	TIV
	A093	Nedostatečná prostupnost krajiny - návrh nových místních a účelových komunikací a špatný stav stávajících	DIS
	A003	Absence parkovacích ploch v centru sídla	DIP
	A003	Nízká úroveň občanské vybavenosti (chybí dětské hřiště, úprava centrálního prostoru sídla)	OV
	A002	Zánik zemědělského (státního) statku - nevyužívaný a částečně vyhořelý zemědělský areál	BR
	A004	Nevyužité (zdevastované) objekty 2 rodinných domů	BR
		Téměř žádné pracovní příležitosti v obci	SOC
	A064	Přítomnost černých skládek odpadu	BR
	A011	Urbanistické závady - nevhodné formy zástavby	SOC
A047	Nedostatek vodních ploch	VP	

vysvětlivky:

BR - brownfields
 DIL – dopravní infrastruktura letecká
 DIS – dopravní infrastruktura silniční
 GEO – problémy s těžbou; radon
 SOC – sociální a demografické problémy
 TIK – technická infrastruktura – kanalizace, čov
 TIS – technická infrastruktura – datové spoje
 VP – vodní plochy
 ZAP – záplavové území

DIC - dopravní infrastruktura - cyklo doprava, pěší
 DIP – dopravní infrastruktura - parkování
 DIZ – dopravní infrastruktura železniční
 OV – občanské vybavení
 TIE – technická infrastruktura – energetika
 TIP – technická infrastruktura – plynofikace
 TIV – technická infrastruktura – vodovod, vodojem
 X – ostatní problémy

PROBLÉMY - PILÍŘ HOSPODÁŘSKÝ

Problémy území z hlediska hospodářské základny

- opuštěné zemědělské stavby.
- Neutralizace střetů výroby s dalším funkčním využitím území.
- Nedostatečná opětovná využitelnost opuštěných průmyslových areálů (brownfields).

- Posílení ploch občanské vybavenosti ve větších centrech osídlení v ORP.
- Nedostatečná kvalita či nepřítomnost infrastruktury cestovního ruchu.
- Nevhodné formy cestovního ruchu a dalšího zatěžování přírodně cenných území.

Problémy území z hlediska dopravní infrastruktury

- Špatná kvalita silnic II. a III. třídy prakticky v celém SO ORP Liberec.
- Rekategorizace silnice III/2904 Mníšek – Raspenava.
- Negativní vlivy dopravy na průtazích silnic v centrálních částech obcí (Mníšek, Oldřichov v Hájích).
- Zabezpečení požadovaných technických parametrů celostátních železničních tratí z Liberce.
- Nedostatečná vybavenost železničních stanic a zastávek.
- Nedostatečná infrastruktura cyklistické dopravy.
- Rozšíření sítě cyklostezek oddělených od motorových komunikací.

Problémy území z hlediska vodního hospodářství

- Dořešit dostavbu vodovodního systému.
- Nedostatečné zásobení vodou v okrajových oblastech osídlení.
- Aktualizovat pásma hygienické ochrany zdrojů pitné vody dle údajů zpracovaných na pracovišti ÚÚP.
- Nedostatečné odkanalizování většiny menších obcí, absence veřejných kanalizačních řadů svedených na centrální čistírnu odpadních vod v některých obcích nebo jejich částech (Světlá pod Ještědem, Křižany, Rynoltice, ...).
- Čištění odpadních vod

Problémy území z hlediska energetiky a spojů

- Zachování systému centrálního zásobování teplem (modernizace stávajících rozvodů).
- Vytváření podmínek pro vyšší využití obnovitelných zdrojů energií (biomasa).
- Malé využití zemního plynu v řešeném území (menší obce jsou prakticky bez plynofikace).
- Zlepšení dostupnosti služeb spojů a telekomunikací ve vztahu k potřebám území (špatná dostupnost internetu v obcích s nízkým počtem obyvatel).
- Negativní vlivy telekomunikačních zařízení (stožáry) na krajinný ráz.

Problémy území z hlediska odpadů

- Staré zátěže území (černé skládky).

PROBLÉMY – PILÍŘ SOCIÁLNÍ

Problémy území z hlediska obyvatelstva

- Zohlednění celkového stavu potenciálních uživatelů území v ÚPD.

Problémy území z hlediska vzdělávání

- Perspektivy jednotlivých školských zařízení (stabilizovaná, perspektivní a neperspektivní)
- nízká vzdělanost trvale bydlícího obyvatelstva, problematika celoživotního vzdělávání.

Problémy území z hlediska zdravotnictví

- Rozvoj zdravotnické péče, jejíž nezbytnou základnu představuje Nemocnice Liberec.

Problémy území z hlediska sociální péče

- Potřeby a požadavky na umístění dalších zařízení sociální péče (domy s pečovatelskou službou, domy pro seniory, ...).

Problémy území z hlediska kulturních hodnot a památkové péče

- Neuspokojivý stav dochovaných historicky i architektonicky cenných staveb a jejich souborů.
- Nekompletní identifikace objektů v památkovém zájmu.
- Chátrání nevyužívaných objektů a souborů, zejména historického fondu průmyslové architektury

- narušený koncepční rozvoj sídel v okrajových částech SO ORP Liberec (Podještědí).

Problémy území z hlediska sportu a tělovýchovy

- Nedostatečné využití rozmanitého potenciálu pro sport a tělovýchovu.

Problémy území z hlediska bydlení a bytového fondu

- Velký počet zanedbaných domů, průměrná technická vybavenost domů / bytů.

Problémy území z hlediska zaměstnanosti a trhu práce

- Nedostatečná nabídka volných pracovních příležitostí.

Problémy území z hlediska bezpečnosti

- Ohrožení území přírodními riziky – zejména záplavy v okolí větších vodních toků (Oldřichov v Hájích, Mníšek, Nová Ves, Liberec, Stráž nad Nisou, Chrastava, Bílý Kostel nad Nisou, Chotyně, Hrádek nad Nisou a Osečná)!

Problémy území z hlediska struktury osídlení

- Nejhorší rozvojové předpoklady v SO ORP Liberec jsou v Podještědí a v okrajových obcích v jižní části ORP (Janův Důl, Hlavice, Cetenov, Janovice v Podještědí, Všelibice, Zdislava)
- Vysoký urbanizační tlak a zatížení území obce Stráž nad Nisou, Šimonovice, Dlouhý Most, Jeřmanice a Liberec.

PROBLÉMY – PILÍŘ ENVIRONMENTÁLNÍ

Problémy území z hlediska geologie

- Chybějí zásady využívání a ochrany nerostného bohatství území ORP Liberec v souladu s požadavky na udržitelný rozvoj území.

Problémy území z hlediska hydrologie a klimatologie

- Revitalizace problémových úseků vodních toků, nekapacitní úseky.
- Zajištění ochrany vodních toků před znečištěním důslednou likvidací produkovaných odpadních vod.
- Zajištění ochrany území před zvýšeným odtokem srážkových vod maximálním zadržením těchto vod v místě vzniku úpravou ploch, návrhem retenčních dešťových zdrží.
- Regulace zástavby v územích, kde není možná ochrana území před víceletými vodami.

Problémy území z hlediska půdního fondu, půdních podmínek

- Zmapovat rozsah výskytu nevyužívaných zemědělských pozemků.
- Vytvoření územních podmínek pro zvyšování podílu melioračních a zpevňovacích dřevin v území mimo lení pozemky, za účelem zlepšení mikroklimatu a navýšení retence krajiny.

Problémy území z hlediska kvality životního prostředí

- Vysoká produkce emisí (hlavně SO₂ a NO₂) motorovou dopravou v Liberci a v okolí hlavních dopravních tahů (I/13, I/35).
- Množství lokalit typu brownfields (průmyslových i zemědělských).
- Staré a nedostatečně zabezpečené skládky a další staré ekologické zátěže území.

Problémy území z hlediska ochrany přírody a krajiny

- Střety zájmů ochrany přírody a krajiny se záměry na golfový areál a rozšíření lyžařského areálu o lyžařský vlek ve Světlé pod Ještědem.
- Negativní vlivy liniových staveb na přirozené migrační trasy organismů při zvyšující se fragmentaci krajiny, a to zejména u trasy silnice I. třídy.

F.2 Střety záměrů na provedení změn v území

Z následující tabulky je patrné, které střety v území jsme hodnotili. Postupovali jsme tak, že jsme postupně hledali průniky záměrů (značení I-XIV) v území s limity uvedenými v bodech tabulky (A-O). Nalezené střety jsme zobrazili v grafické části ÚAP. Jako podstatný střet se ukazuje přítomnost návrhových ploch (zejména pro bydlení) v záplavovém území. Další možné střety jsou v oblasti prognózního ložiska uranových rud (vyhlášené CHLÚ Osečná, Kotel). Čísla zobrazená v tabulce udávají celkový počet střetů mezi záměrem a limitem. Čísla uvedená červeně jsou zobrazená i v grafické části ÚAP a to ve výkrese problémů k řešení v územně plánovacích dokumentacích.

Další možné střety, které nejsou graficky zobrazené (lokalizované), ale lze je předpokládat jsou zejména v následujících problémových okruzích:

- rozvoj území x ochrana dopravní infrastruktury
- rozvoj území x ochrana vedení technické infrastruktury
- rozvoj území x ochrana ZPF
- rozvoj území x ochrana lesa
- rozvoj území x zatížení životního prostředí
- rozvoj území x ochrana přírody a krajiny

Tab.F.2 - Tabulka předpokládaných střetů jednotlivých záměrů se současnými limity a hodnotami v území

označení záměru	limity, hodnoty a záměry s předpokládaným střetem	horninové prostředí	záplavové území	ÚSES - stav	OP vodních zdrojů I. stupně	zvláště chráněná území přírody	hygienická OP	OP technické infrastruktury (elektro, plyn)	OP dopravní infrastruktury	staré ekologické zátěže	zastavěné území	památky a jejich OP	hodnoty urbanistické a architektonické	zastavitelné plochy	dobývací prostory
		A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	O
	označení limitu	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	O
	Záměry místní														
I	TI - bod	4	12	0	0	1	x	x	24	x	x	x	x	x	x
II	TI - linie	36	x	10	1	6	x	x	x	x	x	x	x	x	x
III	DI - linie	22	x	24	1	0	x	x	x	x	x	x	x	x	0
IV	ÚSES - linie	12	x	x	x	x	x	x	83	0	47	x	x	2	0
V	ÚSES - plocha	4	x	x	x	x	x	x	5	0	14	x	x	3	0
VI	Zastavitelná plocha	74	130	49	0	6	71	(826)	169	5	x	10	(95)	x	0
VII	Plochy přestavby	2	30	2	x	x	x	x	x	x	x	x	16	x	x
	Záměry nadmístní														
VIII	transformační rozvodny	0	1	0	0	0	x	x	x	x	x	x	0	x	0
IX	el. vedení ZVN a VVN	3	x	(10)	x	0	x	x	x	x	10	2	0	11	0
X	silnice I. třídy	0	x	9	1	2	x	x	x	x	23	9	0	0	0
XI	silnice II. třídy	1	x	4	0	0	x	x	x	x	5	0	x	3	0
XII	dražní doprava	0	x	5	1	0	x	x	x	x	6	0	0	5	0
XIII	nadregionální ÚSES	4	x	x	x	x	x	x	22	x	0	x	x	0	1
XIV	dobývací prostory	x	x	1	1	0	0	2	0	0	0	x	x	0	x

poznámka:

x - střet nehodnocen

4 - počet zobrazených střetů

(10) - nezobrazené střety

F.3 Rizika v území

- Poddolovaná území
- Stará důlní díla
- Staré zátěže území a kontaminované plochy
- Sesuvná území
- Zranitelná oblast
- Znečištěné ovzduší (město Liberec a podél hlavních silničních tahů (I/35))
- Zóny havarijního plánování
- Záplavová území
- Území zvláštní povodně pod vodním dílem

F.4 Závady v území

HLAVNÍ URBANISTICKÉ ZÁVADY

- Omezený zájem o realizaci investic, využití a údržbu odlehlých okrajových částí (zejména v oblasti Podještědí).
- Komplikovaná dostupnost odlehlých okrajových sídelních útvarů (Hlavice, Cetenov, Všelibice).
- Rozpory ve vyváženosti měřítka zástavby ve venkovských sídlech – proporční vztah obytných území a velkých průmyslových a zemědělských areálů.
- Absence prostorové a funkční regulace - nejasné pozice center venkovských sídelních útvarů aj.

HLAVNÍ ARCHITEKTONICKÉ ZÁVADY

- Neuspokojivý stav stavebního fondu, zejména v odlehlých sídelních útvarech, zejména nevhodné stavební zásahy do objektů vlivem nevhodného využívání v rozporu s jejich původním účelem.

HLAVNÍ DOPRAVNÍ ZÁVADY

- Problematické dopravní zpřístupnění území ORP v oblasti Podještědí.
- Vedení tranzitní a částečně radiální dopravy přes centra obcí Mníšek, Oldřichov v Hájích, Nová Ves, Osečná.
- Nedostatečné šířkové a směrové uspořádání především na silnicích III. třídy v centrálních částech obcí, nepřehledná místa a úseky.
- Lokální zhoršená dopravní průchodnost území (zejména pěší a cyklo) přerušením původních cest (účelové komunikace).
- Problematické kvalitativní parametry železničních tratí.
- Úrovňové křížení se železničními tratěmi.
- Málo komunikací vyhrazených pro cyklistickou dopravu (cyklostezky).

HLAVNÍ HYGIENICKÉ ZÁVADY

- Vysoká produkce emisí (hlavně SO₂ a NO₂) motorovou dopravou v Liberci a v okolí hlavních dopravních tahů (I/13, I/35).
- Nedostatečná likvidace splaškových vod, nízký počet napojených obyvatel na veřejnou kanalizaci, nevhodné zneškodňování odpadních vod.
- Nevyužité plochy a objekty (brownfields).
- Přetrvávající výskyt ladem ležící a zemědělským hospodařením již dlouhodobě opuštěné půdy s projevy sukcese lesních dřevin a křovin majících vliv na šíření plevelů a invazních a nepůvodních druhů rostlin.
- Výskyt starých ekologických zátěží (nedostatečně zabezpečených skládek).
- Lokální zatížení hlukem - zejména podél silnice I/13 a I/35 v zastavěných územích.

HLAVNÍ OHROŽENÍ ÚZEMÍ (RIZIKOVÉ JEVY)

- Riziko větších škod způsobené záplavami v případě dalšího zastavování a nerespektování vymezeného záplavového území.
- Další rizika vzniklá působením přírodních jevů - lokální povodně, přílivové vlny při protržení hrází vodních děl a rybníků, lokální sesuvy půdy, větrná smršť, sněhové kalamity.
- Potenciální rizika způsobená únikem nebezpečných látek.